

IZR. TANÜGYI ÉRTESELTŐ

A szerkesztésért felelős: *Kornfeld Gyula.*

Megjelenik **minden hó 1-én.** — Kiadja az „**Orsz. Izr. Tanító-egyesület.**“ — Előfizetési ár nem tagok számára egész évre 4 korona. — Az egyesület tagjainak díjmentesen jár. — Az előfizetési pénzek és tagsági díjak **Győri Adolf** egyesületi pénztároshoz, VI. Eötvös-utca 6. szám, küldendők. Szerkesztőségi iroda VII., Sip-utca 12. szám.

TARTALOM: Egyetemes hittani tanterv. Irta —rd. — Népiskolai munkánk eredménye. Irta Léderer Ábrahám — Hitoktatók és nevelők nyugdíjképessége. Irta Gárdos Mór. — A gyermekek helyes beszéde. Irta Rózsa Éde. — Egyesületi élet. — Hírek iskoláink életéből — Vegyesek. — Hirdetések.

Egyetemes hittani tanterv.

Annak idejében hírt adtunk azokról a tanácskozásokról, melyeket a községi kerületek által egy egyetemes, izr. hittani tanterv megállapítására kiküldött Országos Bizottság folytatott. E bizottság akkor egy szűkebb szerkesztői bizottságot küldött ki kebeléből, melynek határozatai alapján dr. *Munkácsi* Bernát, a pesti izr. hitközség tanfelügyelője, a tantervjavaslatot meg is szerkesztette.

A terjedelmes munka 6 fejezetben egy függelékben öleli fel az egész anyagot. A *Bevezetés*ben találjuk a vallásoktatás célját, annak tantárgyait és tanításuk módszereit, a rendkívüli tantervet és az osztálycsoportosításra vonatkozó utasításokat. A második fejezet előadja a hatosztályú felekezeti é. közös elemi iskola tantervét, a harmadik fejezet a közép, polgári, felső leányiskolák és tanítóképzők tantervével, a negyedik fejezet a felső kereskedelmi iskolák tantervével, az ötödik fejezet pedig a tanonc- és ismétlőiskolák tantervével foglalkozik. A hatodik fejezetben az elemi iskolai vallásiskola és a talmudtóra tanterve van tárgyalva, míg a függelék a pesti izr. hitközség ifjúsági istentiszteletének szabályzatát közli.

E javaslatot az Orsz. Iroda az Országos Bizottság minden egyes tagjának megküldötte, azzal a kéréssel, hogy észrevételeit záros határidőn belül tegye meg. Az Orsz. Iroda a javaslatot ugyan e kéréssel megküldötte *Csikási* Fülöpnek is, ki az Országos Bizottságban egyesületünket képviselte.

Csikási Fülöp, az ügy fontosságát tekintve, nem tartotta magát hivatottnak, hogy egymaga mondjon véleményt. Áltette tehát az ügyet egyesületünk elnökségéhez azon kéréssel, hogy az Orsz. Izr. Tanítóegyesület a zsidó tanítóság nevében, melyre ez a fontos ügy első sorban tartozik, tegye meg észrevételeit.

Valóban kevés ügyről tudunk, mely fontosságban e kérdéssel mérkőzhetnék. A felekezeti iskola létjoga, felekezetünk jövő fejlődése, a zsidóság sorsa é. fennmaradása függ a vallásoktatás mikéntjétől. Ennek egyik alapja pedig a helye, gyakorlatilag kivihető, a körülményeket és eszközöket számba-

vevő, céltudatos tanterv. Egyesületünk elnöksége ez okból helyeselte *Csukási Fülöp* felfogását és kötelességének tartotta, hogy minden lehetőet megtegyen, hogy a tanterv végleges szövegezésénél a zsidó tanítótság véleménye, gyakorlati tapasztalatai is érvényesüljenek.

Egyesületünk elnöksége tehát a tantervjavaslat megbirálására bizottságot küldött ki és tagokul a következő neve. szakférfiakat kérte fel *Dr. Braun* Salamon, okl. rabbi, polg. isk. tanárt, *Csajági Béla*, izr. árvaházi és polg. isk. igazgatót, *Csukási Fülöp*, a pesti izr. hitközség fiúiskolájának tanítóját, *dr. Engelsmann* Izidor okl. rabbi, középiskolai hittanárt, *dr. Fényes Mór* okl. rabbi, középiskolai hittanárt, *dr. Frisch Ármint* okl. rabbi, középiskolai hittanárt, *Györi Adolf* hittanárt, *Herczka János* izr. árvaházi igazgatót, *Kuttner Miksa*, a pesti izr. hitközségi fiúiskola tanítóját, *Mandl Bernát*, a pesti izr. hitközségi polg. fiúiskola tanárát, *dr. Rappaport Béla* okl. rabbi, középiskolai hittanárt, *Révai Miksa* hittanárt, *Rózsa Ede* izr. siketnéma intézeti tanítót, *Schön Dávid* középiskolai hittanárt, *Stern Ábrahám* a pesti izr. hitk. elemi é. polgári fiúiskolájának igazgatóját, *Tauszky Sámuel* hitoktatót, *dr. Weisz Miksa* okl. rabbi, középiskolai hittanárt és *dr. Weiszbürg Gyula*, a pesti izr. hitközség rabbiját.

A bizottság *Csukási* indítványára: *Stern Ábrahámot* elnöknek, *Rózsa Edét* jegyzőnek, a következő kartársakat pedig előadóknak választotta: *Csukási Fülöpöt* a felekezeti elemi iskolák tantervére vonatkozólag, *Györi Adolffot* közös elemi iskolákra, *dr. Braun* Salamont felekezeti polg. fiú- és felső kereskedelmi iskolákra, *dr. Weisz* Miksát felekezeti polgári leány-, közös polgári fiú- és talmud-tóra iskolákra, *Révai* Miksát közös polgári leányiskolákra, *dr. Frisch Ármint* fiú- és leány középiskolákra, *Schön Dávidot* és *Mandl Bernátot* képzőintézetekre.

A bizottság a következő szempontok szerint kívánja a tantervjavaslatot megbirálni: 1. *Helyesen van-e kitűzve a cél általánosságban és iskolai fokozatok szerint?* 2. *Ennek megfelelően meg vannak-e adva a külső és belső eszközök?* 3. *Az anyag helyesen van-e kiszemelve valláserkölcsei, pedagógiai és didaktikai szempontból?* 4. *A módszeres utasítások, különösen a héber nyelvre vonatkozók, megfelelnek-e a pedagógia és didaktika követelményeinek?* 5. *Mennyiben veszi figyelembe a tantervjavaslat a kapcsolatot a hittan és a többi tantárgyak között?*

A bizottság már eddig is három ülést tartott é. nehéz munkáját még több tanácskozásban folytatni fogja. Az így elkészített munkálatát be fogja majd annak idején terjeszteni az elnökséghez é. a választmányhoz, mely szintén foglalkozni fog vele. A végleges döntés előtt a választmány azonban vidéki tantestületek és tanítók véleményét is be fogja kérni, s e célból majd annak idején a tantervjavaslatot é. az egyesület által kiküldött bizottság munkálatát azokhoz átteszi, hogy észrevételeikkel hozzájáruljanak a kérdés tisztázásához.

Igy remélhető, hogy a fontos üggyhöz é. egyesületünkhöz méltó munkálat fog létrejönni, melyet az Országos Bizottság a tanterv végleges megállapításánál nem mellőzhet majd, ha súlyt helyez arra, hogy a megállapítandó tanterv helyes é. a gyakorlatban kivihető is legyen. S így érvényesül majd a tanterv végleges szövegezésénél a zsidó tanítótság véleménye, a gyakorlat embereinek tapasztalata.

—rd.

Népiskolai munkánk eredménye.

I. Bevezetés. — II. A nevelés eredménye. — III. A tanító személyisége. — IV. A tanuló és a tanító önmegfigyelése, önismerete, önnevelése. — V. A tananyag és ennek módszere. — VI. A többi nevelési tényező. — VII. Az akadályok és ezek elhárítása, leküzdése és legyőzése.

I. Bevezetés.

E cím alatt a „Néptanítók Lapja“ m. é. 31. számában *Lázár Istvántól* egy cikk jelent meg azon szerkesztői felhívással, hogy az olvasók ezen kérdésre válaszoljanak; nagy örömmel konstatálhatom, hogy sok tanító érdeke és tanulságos cikket közölt ezen fontos tárgyról.

Már akkor szándékom volt szerény véleményemmel hozzájárulni ezen kérdés tisztázásához, de minthogy akkor betegségem miatt akadályozva voltam ezen érdekes tárgyhoz hozzászólani, s minthogy azon szempontból indultam ki, hogy ez a pedagógiai kérdé. minden ped. lap számára érdeme. tárgy lehet, bátorkodom most ezen rövid cikket a mi lapunknak beküldeni azon kéréssel, hogy a t. szerkesztő úr ezt közölni és a t. olvasók ezt türelemmel és elnézéssel olvasni sziveskedjenek.

Igaz, hogy e tárgy nem új, mert már az előbbi századokban *Luther, Comenius, Apácai Cseri János, Rousseau, Pestalozzi* és az újabb korban is sok neves pedagógus, pl. dr. *Kármán Mór* szólt e tárgyhöz: de ez a kérdé. azokhoz tartozik, melyek már régiak ugyan, de azért bizonyos korszakban mindig ismét újra felmerülnek. És miért? mert az emberiség mindig fejlődik és halad, é. minden időben találkoznak oly buzgó, a múltba visszapillantó, a jövőbe néző emberek, kik a jelen állapottal nincsenek megelégedve é. kortársaikat az észrevett hiányokra figyelmeztetik é. javításra, átalakulásra buzdítják.

Különösen a jelen korszakban, melyben a sokféle találmány és felfedezés következtében a politikai, vallási, tudományi, művészeti, erkölcsi, nemzetgazdászati, társadalmi nézetek változtak, az iskola terén a reformálás utáni vágy is észrevehető, sőt némelykor beteges alakban, ragályos módon fellép, felmerül újra a kérdé. És ámbár Magyarországon az alkotmány helyreállítása óta a magyar népiskola ügye bámulatos, óriási haladást tett, mégsem felesleges időről-időre ezzel a kérdéssel foglalkozni. Addig, míg nem mondhatjuk joggal, hogy minden faluban található a közegészség, a közművelődé. a közérköles és a közjólet kincsei, addig, míg nem minden családban otthonosak a családi erények, a korszellemnek megfelelő műveltség, a hazaszeretet virágai, hanem növekedőben van a fiatal bűnösök száma, míg a tudatlanság, az erkölestelenség és a durvaság még mindig el van terjedve, addig szükséges, hogy nemcsak a tanító, hanem minden államférfi, sőt minden hazafi a fentnevezett kérdéssel foglalkozzék és nemcsak az *egyéni*, hanem a *társadalmi* neveléstant tanulmányozzák, mert első sorban ez a két tudomány adja meg a feleletet ezen kérdésre.

II. A nevelés eredménye.

A fentnevezett tárgyhöz hozzászólók néhányja, Herbart után, mint jó eszközt, a nevelve oktatást, tehát a *legfontosabb erkölcsi eszmék tanítását, a maradandó sokoldalú érdek felkeltését, a lélektanon alapuló tanítási fokokat, a tananyag helyes központosítását, az érzületi tananyagnak a reáltananyaggal való összekapcsolását* ajánlja. Ami nagyon helyes, mert ezen elvek alkalmazása által sokkal biztosabban lehet jobb eredményeket elérni. De sajnosan, még mindig azt kell tapasztalnom, hogy sok ped. író a nevelés és az oktatás fogalmát két egymás mellé rendelt fogalomnak tekinti, ami tévedés és hamis következtetésekre vezet. A nevelés a főfogalom, a tartalma kisebb, a köre

nagyobb, az *oktatás, példaadás, ápolás, szoktatás* é. *óvás*, rövidítve: O. p. á. sz. ó. a nevelés alsó fogalmai, ezeknek tartalma nagyobb, de ezeknek köre kisebb.

A 18-ik században az oktatásra különös nagy súlyt fektettek, de az ápolást egészen elhanyagolták; az ily nevelés hiányos volt.

A tanítónak, aki egyszersmind nevelő, az ifjuságot a neveléstudomány elvei szerint ápolni kell; minden jóra, nemesre, vallásosságra szoktatni; neki szép és utánzásra méltó példákat adni; őket minden rossztól megóvni, és minden jóra, hasznosra, ügyességre tanítani. A nevelés, a cél, az ápolás, a példaadás, az oktatás, a szoktatás, az óvás, az eszközök.

Az ilyen iskolai munka eredményes lesz. Amilyen a vetés, olyan az aratás. Vannak iskolák, különösen magániskolák, melyek külseje a „Tan- és nevelési intézet“ címtáblával van díszítve; de a legszebb címtábla volna: „Itt az ifjuság *oktatásban, példaadásban, ápolásban, szoktatásban* és *óvásban* részesül.“ de a legeslegszebb volna, ha az iskola belső élete, működése ezen szép címnek megfelelné. Csak összhangzó nevelés az az élő fa, melyen a kivánt gyümölcs terem és érik. Csak ha a 12—15 éves tanulók *egészséges testtel* és *egészséges lélekkel, okos fejjel, nemes szívvvel* és *ügyes kézzel* fogják elhagyni a népiskolát, lesz az eredmény kielégítő. Ezek az eredmények, melyeket minden hazafi a népiskolától elvár, s melyek az ily módon nevelt tanulóknál észrevehetők a szülői házban, a középiskolában és a műhelyekben, ezek érvényesülnek a gyakorlati életben.

III. A tanító személyisége.

A legjobb eszközök sem érnek sokat, vagy éppen semmit sem a kontár, a tudatlan ember kezében. A nevelési eszközök: az oktatás, a példaadás, az ápolás, a szoktatás és az óvás, vagy rövidítve O. p. á. sz. ó. nem fogják meghozni a kivánt eredményeket, ha a tanítónak műveltsége, szellemi és erkölesi jó akarata, lelkiismerete, képzelei és tettei, magaviselete, egyszóval *személyisége* nem felel meg ideális hivatásának. Amilyen a tanító, olyan az iskola. Az ő eszményképzelei egy valódi mintaiskoláról, egy jól nevelt 14-15 éves tanulóról, az ő reális-ideális világnézete, az ő *hite, meggyőződése*, hogy szilárd akaratával a legnagyobb akadályok ellenére is el tudja majd érni a legkedvezőbb eredményeket, az ő *reménye*, hogy kitartó, céltudatos, tervszerű és következetes eljárása, mintaszerű élete által érvényesíteni fogja eszményképeit, végül tanítványai, a szülők, a nép, a haza iránti önzetlen *szerelete*, mindezek az ideális képzetek üdvös befolyást fognak gyakorolni az iskolai munka eredményére. A magyarországi tanítóság dicsekedhetik ily tanítókkal; én csak példának megnevezem a néhány héttel ezelőtt elhunyt *Zirzen* Jankát és a még köztünk élő *Péterfi* Sándort, kit az Isten még jó sokáig éltessen.

Ha a tanító pl. nem tudja, hogy milyen legyen egy jól nevelt 14-15 éves tanuló, micsoda ismeretekkel, képzetekkel, micsoda erkölesi tulajdonságokkal, ügyességekkel kell birnia a tanulóknak a népiskolából és az ismétlőből való kilépésük alkalmával, mitől kell megóvni a tanuló ifjuságot, hogy egészséges, tudnivágyó, rendszerető, engedelmes, vallásos, egyszóval korához képest erkölesös, önálló és gondolkodó emberek legyenek, akkor hogyan lehet ily eszménykép hiánya mellett a kivánt eredményeket elérni? Minden művésznak, a szobrásznak, a festőnek, az építésznek, a költőnek eszményképe, terve van a készítendő művéről, a nevelés pedig a legnemesebb, de a legnehezebb művészet is. A tanító vizsgálja meg önmagát, működését, eredményeit. *Meleg, lelkesült eszmények a leghatalmasabb ösztönrugók helyes, erkölcös cselekvésre*. A tanulók az utánzás fokán állanak. Amint a tanító előír, előmond, előolvas és cselekszik, úgy írnak, beszélnek és cselekednek a tanulók. „A jó nevelés nem abban áll,

hogy oktatásokat, feddéseket adunk, hanem, hogy megtesszük magunk is azt, amit másoktól követelünk. Azért nagyon helyesen mondja dr. Berzeviczy Albert vallás- és közoktatásügyi miniszter egyik m. é. kiadott körrendeletében: „A tanítónak egyik legfontosabb föladata nemcsak az iskola falain belül, hanem künn az életben, a nép körében is állandó nevelői munkásságot gyakorolni, aminek pedig a tanító részéről elengedhetlen kelléke a józan, békés és kötelességtudó étellel nyújtott *példa*.“

IV. A tanuló és a tanító önmegfigyelése, önismerete, önnevelése.

De a tanító legyen nemcsak művelt ember, hanem szakember is. A 18-ik században működhetett a népiskolában minden kiszolgált katona vagy tönkrement mesterember, ha csak írni, olvasni tudott. A 19-ik században már tanítói oklevelet kívántak, mely leginkább a tanítandó népiskolai tantárgyak ismeretéről adott bizonylatot. A 20-ik században kívánnak elméleti és gyakorlati ismereteket, egyszóval szaktudományokat, csak nem kellő mértékben. A jelenlegi tanító legyen tökéletesen jártas az egyéni és társadalmi nevelésben, az általános physiologiai lélektanban, de különösen a gyermekismében, paidagógiában, a modern erkölestanban, az egészségben, az esthetikában, a társadalomtanban, az ethnografiában, a művelődéstörténetben s különösen a neveléstörténetben és a tantárgyak újabb methodikájában. Mindezen tudományok az újabb időben meglepő haladást mutattak fel. Aki pedig nem halad, az hátra marad. Alapos psychológia, különösen empirikai psychologiai ismeretek nélkül a gyermekek helyes megfigyelése és egyéni tulajdonságaik ismerete, ugyszintén az önmegfigyelés, az önismeret és az önnevelés, lehetetlen.

Aki másokat akar eredményesen nevelni, az legyen maga is jól nevelt ember és iparkodjék önmagát tökéletesíteni. Sok tanító ferde, indulatos, szélsőséges eljárása a szakismeret hiányának tulajdonítható. Némely tanító sikertelen fellépése a tanítói gyűlésekben, nevetséges, szégyenletes szerepe a népnevelési egyesületekben, a szülőkkel való konferenciákban, csekély tekintélye a szakismeretek hiányában leli okát. Sok tanító pedagógiai beszédeket tart, pedagógiai cikkeket ír, de szava és írása üres frázisok, psychologiai és ethikai tartalom nélkül. A 20-ik század tanítóképző-intézetei legyenek pedagógiai főiskolák. Több szakismeret legyen a jelszó. Akkor aztán céltudatos és egyszersmind eredményes is lesz a nevelés.

V A tananyag és annak módszere.

Ily tanító a tancélt, a tananyag helye, megválasztását, a tantervet, a tanítási módszert, az iskolai fegyelmet, a tanulók előmenetelét, erkölesi tulajdonságaikat naponkénti komoly gondolkodás tárgyává fogja tenni. *Overberg* B. tanító, ki a münsteri normáliskolában és tanítóképzőben működött, ismeretes volt nagy lelkiismeretessége miatt. Naplójában következő jegyzet olvasható: „Ma reggel ismét kellő előkészülés nélkül mentem az iskolába. Oh Istenem, segíts nekem, hogy e tekintetben megjavítsam magamat.“

A tananyag az egészség ápolására, az erkölesi példákra, az önszoktatásra, az önóvásra és a gyakorlati életre fog vonatkozni és oly módon lesz közölve, hogy a szülőket és az iskolabarátokat azon reményre jogosítsa, hogy ily tanító tanítványai okos fejjel, jó szívvel és ügyes kézzel fogják elhagyni a nép- és ismétlő iskolát.

Dr. Berzeviczy A. közoktatásügyi miniszter úr a már fent említett rendeletében követeli „hogy a népiskolát a népélettel a legszorosabb összeköttetésbe kellett hozni, oly módon, hogy az elemi népoktatás a népművelődési és nemzeti célok munkálása közben folyton figyelemmel legyen a

gyakorlati élet követelményeire é. az ifjúságot a megélhetés nehéz viszonyaira lehetőleg előkészítse.“

Nincs egyetlenegy tantárgy sem, mely nem volna erkölcsképző és esztetikailag képző, ha csak a tanítónak sok erkölcsi és esztetikai képzele van és ha arról gondoskodik, hogy a gyermek lelkében összefoglalás, ismétlés segítségével oly maradandó és erős erkölcsképzetsor jöjjön létre, mely nemcsak tudást nyújtson, hanem jó tettekre is ösztönözzön.

A figyelem, a szorgalom, a pontosság, a rend és munkaszeretet, a vallásosság, a kötelességérzet, a tanító meg a tanuló társai és a szülők iránti szeretet, az előljárók iránti tisztelet, a haza és a nemzet iránti szeretet, mindezen, a gyakorlati életben is fontos erényekre a gyermekeket az iskolában is lehet szoktatni, még pedig jó eredménnyel, ha a tanító a követendő példával előljár.

Ha pl. a 12—15 éves népiskolai tanulók, akik egészsége, szervekkel léptek be az iskolába, rövidlátással, durva szokásokkal, hiányos tudással, helytelen beszéddel és rossz írással lépnek ki onnan, akkor ily iskolának oktatása, ápolása, munkája nem felelt meg a nevelés szabályainak akkor ily iskola csak kedvezőtlen eredményeket mutatott fel. Háladatlan tanítványok, tudatlan polgárok, műveletlen iskolaszéki tagok lesznek ily iskolának gyümölcsei.

(Folytatása következik.)

Léderer Ábrahám.

Hitoktatók és nevelők nyugdíjképessége.

Helyesen és talpraesetten érvel lapunk múlt számában Klein Gyula löcsei kartársunk amellet, hogy a hitoktatók existenciája a nyugdíjjogosultság és korpótlék megadásával épp úgy biztosították, mint a többi tanítóké. Amily régi ez a kívánság, épp olyan jogos is. Nincs annak a gondolkozás ítélőszéke előtt semminemű értelme, hogy akár hivatalosan, akár társadalmilag különbség tétessék tanító és tanító között abból a szempontból, hogy mely tantárgyat tanít. Aki tanítói képesítést szerzett és állandóan tanítással keresi kenyerét, ugyanazon elbánásban részesüljön, egyazon jogokat élvezze. Választófalat ne képezzen köztünk az, hogy pl. X az abé ab és $1 + 1$ „előadója,” míg Y „csak” hitre oktat. Ha volt eddig választófal és különbség, itt a legfőbb ideje, hogy ez a készülőfélben levő új törvényünkben végre valahára megszűnjön. Ezt az ügyet nem hagyhatjuk továbbra is pusztán hitoktatóink ügyének, hanem magunkévá kell azt tennünk. Hiszem, hogy egyesületünk meg fogja tenni ez irányban is kötelességét. Tegye is meg, hadd legyen végre világi tanítók é. hivatásos hittanítók közt a teljes egyenlőség.

Ha már a hittanítók ügyeit feszegetjük, nézzünk szét csak, nem találunk-e magunk között még egy csoportot, melynek érdekeit előmozdítani erkölcsi kötelességünk? Találunk bizony. Van a tanítóknak egy olyan osztálya, mely szinte minden védelem és minden jog híján van. Ezek az u. n. nevelők. Kik is ezek? Azok a szerencsétlen kollegáink, akik megszerezvén képesítésüket, egyes családokhoz kénytelenek elszegődni „legfőbb minden egyébnek.” Ez a baj, hogyha csak ideiglenes, egy-két évig tartó, még csak nem is baj. Igazi veszedelem csak akkor kezd támadni belőle, ha ennek az ideiglenességnek sehogysem akar vége szakadni. Ha 6—8—10 évet is nevelősködéssel töltött már az ember és még mindig nem látja a „kibontakozást.” Ha azután, jó esetben, több-kevesebb évi nevelősködés után végre csakugyan eljut a nyilvános iskolai tanítóság révébe, ez a nevelősködéssel töltött esomó esztendeje elveszett. Nyugdíjjogosultság dolgában csak ott kezd, akárcsak pár héttel ezelőtt képesített kollegája. Szurkolhat azután, hogy új minőségében legalább 10 évig kibírja, hogy ez idő előtt valahogy munkaképtelenné ne legyen, mert különben

nyugdíjigényt egyáltalában nem szerezhel. Mindez a baj pedig önhibáján kívül éri az illetőt. Mert hogy miért nem jutott előbb nyilvános iskolai állásba? Az bizony nem rajta mult, csakis azon, hogy „kevés a foka és sok az eszkimó.“ Ő ezt az eszkimóbőséget keserüli meg kétszeresen is.

Vannak e téren igen cifra esetek is, melyek kiáltóan igazolják a keserves sorsot, amelyben egyik-másik nevelőnek része van. Egy kartárs pl. teljes kilenc évig működött nyilvános iskolában. Ekkor betegség miatt állását el kellett hagynia. Végkielégítést az államtól nem vett igénybe, mert arra számított, hogy felgyógyulván, megint folytathatja működését valamely nyilvános iskolában. Addig valami kényelmesebb nevelőséget vállalt és a minisztériumhoz a megszakítás igazolt voltának elismeréséért folyamodott. Ezt meg is kapta azzal a felhívással, hogy egy éven belül keresen nyilvános állomást. Ő persze nagyban keresett szegény, esakhogy nem talált. Nem egy év alatt, de 10 alatt sem. Most már teljesen egészséges ugyan, de nevelősködni kénytelen. Mi lesz vele idővel? Nyugdíjigényét már rég elvesztette. Ha kapna is állást, elülről kezdenék számítani az éveit. Ha pedig munkaképtelenné válik, egy fillért sem kaphat az állampénztárból. Pedig annak idején már csak egy éve hiányzott, hogy nyugdíjképes legyen. Az azóta eltöltött *10 évi* nevelősködéssel ne érne annyit, mint *egy évi* nyilvános tanítóskodás? Ez semmiképpen nem méltányos dolog. Az új törvényben gondoskodni kellene róla, hogy oly dolgok a jövőben meg ne essenek, vagy ha már megestek, valamiképp orvosolhatók legyenek.

Úgy volna rendjén, hogy aki képesített tanító létére önhibáján kívül *huzamosabb ideig nevelősködni kénytelen, annak ez évei nyugdíjigény szempontjából ha nem is teljesen, de bizonyos kules szerint legalább részben, beszámíthatók legyenek.*

Sokan azt tartják én ugyan nem akarom hinni, — hogy a tanítók a társadalom páriái. Ha ez nincs is így, az azonban egészen bizonyos, hogy nevelőséget vállaló kartársaink meg a tanítók páriái. Gondoljunk rájuk és tegyük meg értök testvéri szeretettel, amit csak tehetünk.

Sátoraljaujhely.

Gárdos Mór.

A gyermekek helyes beszéde.

Egy német pedagógiai folyóiratban érdekes cikket olvastunk ezen tárgyról *Gärtner Emil* danzigi tanító tollából, s részint ebből, részint hasonló tárgyú magyar forrásból merítjük a következőket

A nyelvnek, mint a gondolat eszközének, az egész életen át megbecsülhetetlen értéke van. A gondolkodás eme megtestesülése nélkül az ember ismeretköre igen szűk határok közt mozogna. De a nyelv nemcsak a gondolat tükré és eszköze, hanem annak felkeltésére és egyúttal az érzelem kifejezésére is szolgál, s mint ilyen, a tanítás legfontosabb segédeszköze.

A nyelv fontossága, mint a tanítás alapja é segédeszköze azt követeli, hogy az iskola kiváló gondot fordítson a nyelv helyes használatára és a nyelvkészség teljes elsajátítására. Azért nem szükséges mindjárt szabadalmazható találmányokra, vagy megdönthetetlen dogmákra gondolni. A tanító meggyőződése a nyelv fontosságáról és értékéről az élet és iskola számára elég, hogy a helyes utat megtalálja.

Mit tegyen az iskola, hogy a gyermek helyesen beszéljen? A kérdés maga mutatja, hogy itt tulajdonképen hibák javításáról van szó. Melyek tehát ezek a hibák, melyek oly sürgős javítást igényelnek? Ezek összessége növendékeink hiányos beszédképessége. Ezen véleményünket, úgy hisszük, az egész tanítóság osztja. Gyakran tapasztaljuk, hogy olyan szó- és mondatszerkezete-

ket, melyek egyszerű tartalmuknál fogva nem szabadna, hogy nehézséget okozzanak, felső osztályaink növendékei nem tudnak megtanulni é. megérteni.

A tanító természetesen szeretné ezen hiba okát tudni, s nem is kell oly sokáig kutatnia, hogy azt megtalálja. A gyermek nyelvképzésére nézve legfontosabb jelentőséggel van annak környezete. Boldog az a gyermek, ki környezetében helyes, tiszta és nemes beszédet hall. A nemes beszéd nemes szellemi képzést is von maga után. A tanuló beszédképességének hiánya első sorban az otthonban találja meg okát. A rossz beszéd a családban, a házi viszonyok szegényessége és mindaz, ami ebből következik, mint a könyvek hiánya, a gyermek túlságos bevonása a keresetre és házi munkákra stb. okvetlen rossz hatással lesznek a gyermek beszédképességére. Egy másik igen nyomós ok osztályaink túltömöttségében rejlik, ami úgy a tanulókra, valamint a tanítókra káros következményekkel jár. Aki úszni akar tanulni, menjen a vízbe; aki beszélni akar tanulni, annak alkalmat kell erre adni. Ez a népiskolai tanulónál annál is inkább szükséges, miután ezt otthon nélkülözi. És természetes az is, hogy egy 40-50 gyermekből álló osztály inkább nyújt erre alkalmat, mint egy 80-90-ből álló. Ha meggondoljuk még, hogy egy ilyen túltömött osztály mennyi feladatjavítással jár és hogy ez a tanító munkájának igen nagy részét veszi igénybe, sőt nem ritkán arra kényszeríti őt, hogy a gyermekeknek úgynevezett csendes foglalkozást adjon, akkor a rejtély meg van oldva. Sajnos azonban, hogy a tanító ezen két okkal, az otthon hiányossága és az osztályok túlnépesedésével szemben tehetetlenül áll. Ennek ellenére a kérdés, melyről dolgozatunk szól, nem válik fölöslegessé, hanem annál szükségesebbé, sőt égetővé.

Népiskolánk osztályait három fokozatba oszthatjuk: alsófok (I-II. osztály), középfok (III-IV. osztály) és felsőfok (V-VI. osztály). Normális viszonyok közt ez a felosztás a gyermekek beszédképességére nézve is használható. Az alsófokra esnek a bevezetés, a középsőre a gyakorlás, a felsőre azonban már a tudás. A közép- és felsőfok tanítójának azonban csak annyi előnye van az alsófok tanítója fölött, hogy írásbelileg is meggyőződhetik róla, mily kevés eiceroi képességgel bírnak a növendékei.

Mi tehát a teendő?

Mindenekelőtt tudnia kell a tanítónak, mily fontossággal bír a beszédképesség az egész tanításra. Ebbeli meggyőződésétől függ azután buzgalma és lelkesedése. *Az egész tanítás beszédtanítás legyen!* Ez a bázis, melyen a tanítási épület emelkedik; ez a hullám, melyen az egész tudás tova-mozog. Aki tehát azt hinné, hogy csak a magyar órák vannak ezen disciplinának szentelve, az téved saját kárára, valamint a gyermekek hátrányára.

De itt nemcsak a mikor?, hanem különösen a hogyan is jö tekintetbe. Semmiesetre sem használhatja a tanító az iskolában saját tájszólását, vagy egyéb megszokott beszéd-sajátságait. Általában a tanító beszéde tiszta, helyes és mintaszerű legyen. Aztán foglalkozzék a tanító minél többet az osztállyal, akképen, hogy előnyben részesítse a szóbeli formát. A szóbeliség előnye mellett szól az is, hogy ezáltal a tanító több anyagot dolgozhat fel; a szóbeli tanítás egyenes beszédgyakorlat és a figyelmet is jobban lehet ennél fentartani. A tanítás az iskolában többnyire a kérdés és felelet keretében mozog, tehát folytonos kikérdezés. Ha azt követeljük, hogy a tanuló felelete nyelvileg és logice is helyes legyen, természetes, hogy ez a tanító kérdésére vonatkozólag még fokozottabb mértékben áll. A tanító mindig tisztában legyen a kérdezés módjának törvényeivel, mert az ő kérdése a kulcs, mellyel a tanuló tudás- és nyelvbeli kincsét kinyitja vagy elzárja. Említésre méltó még az is, hogy azon kérdések nagyobb fontosságuak, melyek a dolgok okát, célját, következményeit kutatják. Ezen kérdések készítetik a tanulót leginkább gondol-

kodásra és következtetésre, s ámbár több nyelvbéli nehézséget okoznak, de nagyobb beszédkésztséget is biztosítanak. Ne fektessen a tanító túlnagy súlyt az összefoglalásra és ne gondolja, hogy ez a beszédképesség bizonyos magasabb foka. Az összefoglalás igen gyakran gépies munka, amely többször csak azt a tanulót foglalkoztatja, kin a sor van; ebben bizonyos gyakorlottság elérése nagy időpazarlást kíván, míg a tanító kérdése egy időben foglalkoztatja az összes gyermekeket, miután mindenkinek el kell készülnie arra, hogy őt szólítsák fel feleletre. Ez a tanulót tartós önéselekvésre kényszeríti.

Ami magát a beszédet illeti, azt követeljük, hogy az *helyes* és *szép* legyen. Hogy a beszéd helyes legyen, figyeljünk különösen az alsófokon — a hangtisztaságra. Minden magánhangzó olyan hangszínezettel ejtendő ki, mint amilyen illeti. Nem szabad *a* helyett *á*-t vagy *o*-t, *o* helyett *u*-t, *ü* helyett *ő*-t, *ő* helyett *ü*-t ejteni. Sok nehézséget okoz némely tanulónak az *i*-nek az *ü*-től, ez *e*-nek az *ő*-től való elválasztása, ami gyakran a kényelemszeretetben leli okát. Gyakori hangoztatás az alsófokon, valamint betűzés a többi fokon lehetővé fogja tenni, hogy a tanulót ismételten a helyes hangszínezetre figyelmeztessük.

De nemcsak a magánhangzókat szokták a gyermekek rosszul kiejteni, hanem sokkal gyakrabban a mássalhangzókat is. A mássalhangzók *pösze kiejtésének* nevezi ezt a jelenséget **dr. Sarbó Artur** „*A beszédhibák felismerése és elhárítása*“ című művében; ez a hiba a beszéd fejlődése alkalmával, mint „életani beszédhiba“ majd minden gyermeknél előfordul. Ha azonban nem ügyelünk rá, állandósulhat. A pösze beszédet úgy javítjuk, hogy a helytelenül képzett hangzó helyes képzését tanítjuk meg a látás, tapintás és hallás segítségével. Vagyis az ajkakat, fogsort, nyelvet oly helyzetbe hozatjuk, amilyenben azoknak az egyes hangok helyes kiejtésekor állniuk kell. Ehhez természetesen a hangok képzésének módját és a gyakorlati fonetika elemi szabályait kell ismerünk, de ezt minden jobb tanítótól amugy is megkövetelhetjük.

A leggyakrabban előforduló mássalhangzós pöszebeszéd leszoktatásának módját, **Sarbó** tanár idézett könyve szerint, röviden a következőkben ismeretjük:

1. *A selypítés* az *sz* betű helytelen képzése. Ahelyett, hogy a nyelv hegye az alsó fogsor mögött foglalna helyet, a két fogsor közé kerül és így a tiszta *sz* helyett a selypes képeztetik. Az *sz* hang helye. képzése módját kell csupán a selypítőnek figyelembe vennie és a nyelv helye. helyzetét gyakorolnia. A levegőnek a fogsor közepén kell kijönnie, ezt úgy is elősegíthetjük, hogy egy lyukas kulesot tartunk a gyerek szája közepe elé, a kitóduló levegőnek ebbe úgy kell behatolnia, hogy hangot adjon. Amennyiben azonban hiányzó vagy feles fog volna a selypítés oka, akkor azt orvosilag kell kezelteni.

2. Az *l* betű helytelen kiejtését, a *lamdacismust* mikor a gyermek *l* helyett oly hangot ejt, mely a *l* és *ly* közt van úgy javítjuk, hogy az *l* betű képzését tanítjuk be. Az *l* képzésénél a nyelvhegy a felső fogsor mögött van, a levegő pedig a nyelv két oldalán tódul ki. Elősegíthetjük ezt azzal is, hogy egy drótot fektetünk a nyelv közepén keresztül és felszólítjuk a gyermeket, hogy a nyelv hegyét tegye a szájpadrásra.

3. A *g* és *k* betűk helytelen képzését illetőleg, ha a gyermek helyettük *d*-t, vagy *t*-t ejt ki, *gammacismusnak* nevezzük. A *g* vagy *k* helyes kiejtést úgy érjük el, hogy *d*-t, illetve *t*-t hangoztatunk és ezalatt ujjunkkal a nyelv gyöke felé megyünk, addig, míg végre *g* vagy *k* hangzik. Ezt addig gyakoroljuk, míg a gyermek megismeri azt az érzést, melyet a *g* vagy *k* képzésénél a beszéd szerv izomzatának állása okoz.

A tanító tartsa feladatának — különösen a középfokon — hogy bizonyos szótagtisztaságot érjen el. Ne engedjük az elő- és végszótagok, vagy

*

pusztán a véghangok elnyelését, mert a tanulók az olvasásnál vagy szabad beszédnél nagyon is készek arra, hogy csak a szó törzsét ejtsék ki. Szótag-szerinti szabad beszéd, illetve költemények, olvasmányok, fogalmazások olvasása, egyenkint, vagy ha lehetséges karban, olyan gyakorlatok, melyek sikerre vezetnek. A középfok tanulója meglehetősen pontossággal tanulja meg majd minden szónál a szótagokat átnézni és megolvasni, hogy aztán könnyebben értse meg a szó és mondat szerkezetet. Ezt elérni, már a felsőfok feladata.

Valamint a középfok tanulója a mondatban többé-kevésbé egy szótag-láncolatot lát, úgy tekintse azt a felsőfoké egy szóláncolatnak. Óvakodni kell tehát a szavak bizonyos összevonásától, mi a szó értelmét megváltoztatná, a mondat logikáját megzavarná. Valamint a középfokban a szótagszerinti markirozott beszédnek van jogosultsága, úgy lehetne, ha szükségesnek mutatkoznék, a felsőfokon tanított anyagot szavak szerinti szétválasztással tárgyalni. De a mi legfontosabb a felsőfokon, az a mondatérzék uralma. A tanulónak mindig tudnia kell, hogy az, amit mondott, mondat volt-e vagy nem. Aki azonban azt vélné, hogy ezen mondatérzékét hosszadalmas nyelvtani gyakorlatok által lehet elérni, az nagyon téved. Mert a nyelvtan, melyet a népiskolában tanítunk, legföljebb emlékezteti a tanulót, hogy hibásan beszélt, a helyes beszédre azonban nem tanítja. Hogy a gyermek mondatérzékét felébressze é. megerősítse, ügyeljen a tanító a tanuló beszéde közben a pontos beszédmódra é. kiváltképp a pontozás legpedánsabb betartására, mivel ez a mondat határát jelzi. Pontozási hiba a felsőfokon, véleményünk szerint a legnagyobb hiba, mert tanúságot tesz arról, hogy a mondatérzék nincs kellően kifejlesztve. Ezt az interpunkciót nemcsak az írásnál, hanem épen úgy előadás közben is meg kell ismerni. Ez olyas valami, mire legkevésbé szoktak figyelni, sőt sokszor nevetségesnek látszik. Hogy az összefüggő beszédnél a mondatokat helyesen szétválasszák, mutasson rá a tanító az egye. jelek időtartamára. (rövid szünet, a lélegzés megszakítása — hosszú szünet ?! — olyan szünet, mint a pontnál — nagyon hosszú szünet.)

A helyes beszédet azonban még korántsem lehet szépnek nevezni. Feladata az iskolának, hogy ezt is elérje. Mi teszi a beszédet széppé? A pontosságon kívül a helyes hangsúlyozás. De úgy látszik, hogy épen ezen tekintetben uralkodik a legnagyobb önkény. A tanuló nincs mindig tisztában avval, hogy mit kell hangsúlyoznia. Az egyetlen törvény a hangsúly számára a következő: Minden „új”-at hangsúlyozni kell, de csak akkor, ha fontosnak látszik. Fokozatok, ellentétek, egy láncolatot képező fogalmak, az „új” elnevezése alá tartoznak. Nem fontos tényeket és szófordulatokat sohasem kell hangsúlyozni. Azt is meg kell mutatni a tanulónak, hogy a hangnak nemcsak erősítése, hanem annak gyengítése által is lehet hangsúlyozni. A közönséges hangsúlyozás, melyet növendékeink többnyire használnak, nem más, mint rhytmikai markirozás, ami a szépnek épen ellentéte.

A hangsúlyozással szoros kapcsolatban áll a hangmoduláció. Ez a tanulónak több nehézséget látszik okozni, mint a hangsúlyozás. A szavalás, olvasás, mesélés gyakran egyhangu beszélés. Az átmenetet a hangosból a halkra, a magasból a mélyre, a keményből a lágyra, tanítványaink vagy csak keveset, vagy általán nem ismerik. Alig tesznek különbséget öröm és fájdalom, nyugalom és sietség, közöny é. lelkesedé. szelidség és harag közt. Mik ennek ellenszerei? Radikális szer erre persze nem létezik. Amit a tanítónak célba kell vennie, az a monoton iskolai hang kiküszöbölése. A tanító ügyeljen a természetes nyelvfrissesség képzésére. Ha a tanuló természetesen beszél, a helyes hangsúlyozás és hanghordozás ezzel vele fog járni. Természetes hangot a tanító azonban csak akkor fog elérni, ha az ő beszéde is természete. A pedáns iskolai hang zavarólag hat. Ha a tanító természetes, friss és vidám hangot akar elérni, juttassa itt-ott érvényre a tréfát is, hogy a gyermekek lássák, hogy a

tanító nemcsak tanító, hanem ember is. Amit a tanító a gyermekekhez beszél, ne legyen mindig pedagógiai trónbeszéd. Ne beszéljen mindig a megtestesült erkölcs nevében, hanem használjon néha olyan hangot is, mint amilyen apa és fiu, barát és barát közt szokás. Csak ezen esetben hagyja el a tanulót a nyomasztó aggodalom és félelem, mely a természetes hang kifejlődését lehetlenné teszi. A hang félénksége elmúlik, mihelyt a tanuló vonzódik tanítójához. Az iskola ne legyen tehát a tanuló számára csak az erkölisiség és szigorú parancsok helyisége; kell hogy a természetes vidámságnak is legyen a helye, akkor a tanulók tanulási vágyával nyelvképességük is növekedni fog. A tanító szép, érzéstele előadása a tanulóknak mintául fog szolgálni, melyet utánozni kell. Kiosztott szerepek esetlege. alkalmazása itt-ott szintén csak segítőleg és élénkítőleg fog hatni.

Végül még néhány szót a karban való beszédről, melyhez sokan annyi reményt fűznek. A karban való beszéd sohasem lehet öncél, hanem csak eszköz és feladatának csak akkor felelhet meg, ha 1. a kellő mértékkel alkalmazzák, 2. nem fajul karban való ordítózássá, 3. ha kívül esik a vontatott, éneklő hangmódon. Alkalmazására nézve érvényben legyen az a szabály, hogy csak szüksége. rossznak tekintsük. Ha karban való beszéd nélkül ugyanannyit, vagy pláne többet lehet elérni, az egészen elhagyandó. Minél magasabb az osztály, minél kisebb a tanulók száma, annál kevesebbet kellene a kargyakorlatokat használni, mert annak tulok alkalmazása káros következményekkel járhat; hiszen nagyon fontos dolog, hogy a tanuló saját hangját a tanításnál hallja.

Ha az egész iskola, a legalsó osztálytól a legfelsőbig, ezen és hasonló módon jár el, biztosak lehetünk abban, hogy sikerülni fog meglehetősen beszédhelyességet elérni. Arról a diesőségről azonban, hogy növendékeinknél teljesen szép és helyes beszédet érjünk el, egyelőre le kell mondanunk és rá kell azt bízunk a későbbi tanítógenerációkra.

Rózsa Ede.

EGYESÜLETI ÉLET.

Tudósítás.

A közp. választmány január hó 21-én ülést tartott, melyből a következőket jelentjük

Elnök: Kornfeld Gyula.

Jegyző: Hajnal Jakab.

Jelen voltak: Balla Bernát, Bárd Rezső, Dr. Braun Salamon, Csajági Béla, Csukási Fülöp, Döri S. Zsigmond, Györi Adolf, Kuttner Miksa, Mandl Bernát, Müller Adolf, Rózsa Ede, Salamon Nátán, Schichtanez Ármín, Stern Ábrahám, Székely Lajos és Tolnai I. Béla.

Távollétüket kimentették: Adler Simon, Léderer Ábrahám, Ózer Zsigmond, és Reif Jakab.

1. Elnök megnyitván az ülést, felolvastatja az 1904. évi december 21-én tartott ülés jegyzőkönyvét, melyet a választmány hitelesít.

2. Elnök bemutatja és üdvözlí *Müller* Adolfot, kit a választmány határozatából a *Pintér* Ignác leköszönése folytán megüresedett választmányi tagságra, mint soronlevő póttagot behívott.

3. Elnök a következőket jelenti:

a) néhai lovag *Wechselmann* Ignác elhalálozásának évfordulója zsidó számítás szerint ez évben január 27-ikére esik. Kegyeletes szavakkal emlékezik meg a nagy emberbarát jótékony cselekedeteiről. Jelentést tesz azon intézkedésekről, melyekkel vallásunk szabványai szerint (mécsgyújtás, kaddismondás sírlátogatás) a megdiesöültről kegyelettel meg fogunk emlékezni.

A választmány ez intézkedéseket jóváhagyja és felállással jelzi kegyeletét.

b) Peskodári *Engel* Józsefnek, az ezidei közgyűlésen választott egyik tiszteletbeli tagunknak neje elhalálozván, a választmány részvétének ez ülés jegyzőkönyvében ad maradandó kifejezést és elrendeli, hogy erről *Engel* József részvétiratban értesíttessék.

Elnök ezzel kapcsolatban jelenti, hogy peskodári *Engel* József 100 koronát adományozott az egyesület céljaira, mit a választmány köszönettel vesz tudomásul.

c) Főtisztelendő *Bloch* Mózes, az országos rabbiszeminárium tanártestületének elnöke e napokban üli meg születésének 90-ik évfordulóját, melyről az intézet tanári kara és volt tanítványai egy f. hó 27. és 28-án tartandó ünnepségben fog megemlékezni.

A választmány elhatározza, hogy üdvözetét az ünnepelthez intézendő átiratban juttatja kifejezésre.

d) *Hevesi* József jászárokszállási kartársunk levélben jelenti, hogy özv. *Klein* Lajosné úrnő, ottani lakos, néhai férje nevének megörökítésére egyesületünknek 200 korona alapítványt ajánl fel.

A választmány az ajánlatot köszönettel elfogadja, elhatározza, hogy erről özv. *Klein* Lajosné úrnőt levélben értesíti; *Hevesi* József tagtársunknak pedig közbenjárásáért jegyzőkönyvi köszönetet szavaz.

e) Az országos izr. tanítóképző volt iskolatársainak egyesülete elnökségünhez intézett átiratban bejenti megalakulását és működésének megkezdését; azon kérelemmel fordul a választmányhoz, hogy kitűzött céljainak eléréseért folytatott munkásságában őt erkölcsileg támogassa.

A választmány örömmel vesz tudomást az átiratban foglaltakról, elnök-szerkesztő megigéri, hogy az átiratot lapunk februári számában közli és tekintettel arra, hogy az új egyesületnek nincs organuma, melynek révén tagjaival nyilvánosan érintkezhetnék, e célra adott esetekben az új egyesület közleményeinek lapunkban tért fog engedni.

f) *Vécsei* I. Kálmán budapesti tagtársunk december hónapban 38 koronát, január hónapban pedig 14 koronát gyűjtött az üdülő-telep javára.

Örvendetes tudomásul szolgál.

g) *Kondor* Hermina levélben köszöni meg a részére küldött 400 korona özvegyi segílyt.

Tudomásul szolgál.

h) Az országos izr. közalap átiratban felel a hozzá beterjesztett memorandumunkra.

A választmány tudomásul veszi elnök-szerkesztő azon bejelentését, hogy a felelettel lapunk egyik legközelebbi száma kimerítően fog foglalkozni.

4. *Bárd* Rezső felolvassa az ifjusági iratok kiadásának előkészítésére kiküldött bizottság első ülésében felvett jegyzőkönyvet, mely e jegyzőkönyvhöz csatoltatott.

A választmány tudomásul veszi, hogy e bizottság megválasztotta *Stern* Ábrahámot elnöknek, *Bárd* Rezsőt jegyzőnek és *Dőri* S. Zsigmondot előadónak, hogy munkaprogramját megállapította, és hogy további működéséről is jegyzőkönyvekben és előadói jelentésekben fog beszámolni. A választmány egyuttal felhatalmazást ad az elnökségnek 60 korona erejéig, hogy a bizottság által kijelölt, szükséges szakmunkákat beszerezze.

5. *Bárd* Rezső felolvassa a tagok névsorának megállapítására kiküldött bizottságnak jegyzőkönyvét, mely a mai ülés jegyzőkönyvéhez csatoltatik.

A választmány e jegyzőkönyv alapján 15 rendes tagnak írásban beadott kérésükre hátralékos tagdíjakra nézve fizetési halasztást ad. Egy tagnak ebbeli kérését nem teljesíti, minthogy felvétele óta semmit sem fizetett. Egy-

úttal elrendeli 33 rendes tagnak hátralékuk miatt a névsorból való kihagyását, utalással alapszabályaink 10-ik §-ára.

6. **Csukási** Fülöp, ki az egyetemes hitoktatási tanterv megállapítására kiküldött Országos Bizottságban egyesületünket képviselte, az Országos Iroda vezetőségétől felszólítást kapott, hogy a neki egy példányban megküldött tantervjavaslatra vonatkozó észrevételeit záros határidő alatt írásban tegye meg. **Csukási** Fülöp, noha a bizottságnak a tantervjavaslatra vonatkozó eddigi munkálkodásában mint egyesületünk képviselője vett részt, nem tartja magát hívatottnak ily fontos ügyben mint a magyar zsidó tanítóság tolmácsolója előterjesztéssel élni. miután saját szubjektív véleménye esetleg nem egyezik meg a zsidó tanítóság összességének nézetével; tekintettel továbbá az ügy országos fontosságára és jelentőségére, felkérte az egyesület vezetőségét, hogy a tantervjavaslatra nézve az egyesület nevében mondjon véleményt.

Egyesületünk elnöksége a tantervjavaslat elbírálására bizottságot küldött ki, melynek tagjaiul választmányunk és rendes tagjaink sorából a legilletékeőbb fővárosi szakembereket kérte fel. E bizottság **Stern** Ábrahám elnöklete alatt tartott ülésének első jegyzőkönyvét beterjeszti, jelenti egyszersmind, hogy munkájának folytatására még több ülést fog tartani.

A választmány a bizottság kiküldését utólagosan helyeslőleg veszi tudomásul, helyesli egyszersmind, hogy az elnökség e bizottság előterjesztésére az Országos Irodához intézett átiratában kérelmezte, hogy az észrevételek beküldésének határidejét hosszabbítsa meg, és a tantervjavaslatból a szükségnek megfelelő példányszámot bocsássa az egyesület rendelkezésére, annál is inkább, mert szándékában van a tantervjavaslatra nézve az ország tekintélyesebb tantestületeinek véleményét is bekérni.

A választmány egyúttal elhatározta, hogy e bizottságot munkálkodásában minden tekintetben támogatni fogja.

7. Elnök beterjeszti a **Jókai** Mór alapítványra beérkezett 13 kérvényt.

A választmány beható eszmecsere után első sorban figyelembe vette folyamodóknak a magyarosítás terén való érdemeit, és jóváhagyja az elnökségnek következő hármast jelölését :

I. **Träubl** Márk, Holics. II. **Fischer** Lipót Liptószentmiklós. III. **Löwy** Fülöp, Órszállás.

A választmány az első helyen jelölt kartársnak ítélte oda a Jókai díjat.

8. Elnök bemutatja a **Léderer** Ábrahám alapítványra beérkezett 11 kérvényt.

A választmány beható vita után elfogadja az elnökség által javasolt hármast jelölést; köztük első helyen **Weisz** Samu szakolecai tagtársunkat, kinek felesége súlyos beteg és fia a budapesti jogegyetem hallgatója.*)

Elnök ezzel kapcsolatban jelenti, hogy **Léderer** Ábrahám a nevét viselő alapítvány ez évi kamatjait, mint minden évben, 20 koronával 120 koronára egészítette ki, mit a választmány köszönettel vesz tudomásul.

9. Elnök beterjeszti az árvasegélyre beérkezett 11 folyamodványt.

A választmány alapos megfontolás után az elnökség indítványára a következő árvasegélyeket ítélte oda

I. Néhai Dr. **Back** Izrael volt pesti hittanár Elza nevű árvájának, aki a bpesti egyetem jeles hallgatója, 100 koronát.

II. Néhai **Deutsch** Samu volt szegedi tanító Ernő és Marcel nevű apátlan- anyátlan két árvája részére 200 koronát (a lovag **Wechselmann** Ignác és neje, szül. **Neuschloss** Zsófia árva-alapítványból).

III. Néhai **Friedl** József volt szikszói tanító egyik árvájának 100 koronát. (A **Reif** Jakab nevét viselő alapítványból.)

---

*) **Léderer** Ábrahám a nevére elnevezett alapítvány ez évi kamatjait az első helyen jelölt tagtársnak ítélte oda.

IV. Néhai *Gang* Lajos volt nagymegyeri tanító Irma nevű, polgári iskolába járó leányának 100 koronát.

V. Néhai *Gerlóczy* Gyula volt bajai tanító Lajos nevű fiának, ki az orsz. izr. tanítóképző IV. évfolyamát látogatja, 100 koronát (az *Ózer* Zsigmond nevét viselő alapítványból).

VI. Néhai *Sebők* Gábor, volt tiszabádszalóki tanító Berta nevű leányának 120 koronát (a *Wahrmann* Mór árva-alapítványból).

VII. Néhai *Stern* Izidor, volt sásdi tanító, Szenes Jenő nevű fiának, ki a magyar kir. állatorvosi főiskola jeles hallgatója, 100 koronát (a *Singer* Izrael nevét viselő alapítványból.)

A választmány 4 folyamodónak: nevezetesen: özv. *Fried* Józsefné, özv. *Kohn* Edéné, özv. *Löwinger* Bertalanné és *Löwinger* Aurélia kérvényeit ezúttal nem tárgyalhatta, minthogy azok kellőleg felszerelve nem voltak; utasítja titkár, hogy az illetőket levélben kérje fel a hiányzó mellékletek pótlására, mely esetben a választmány kérvényeiket a jövő ülésben tárgyalni fogja.

10. A választmány a következő segélyeket szavazza meg: egy rendes tagnak 6 heti betegsegélyképen 60 koronát, 2 más rendes tagnak 4 heti betegsegélyképen 40 40 koronát, egy rendes tagnak rendkívüli segélyképen 50 koronát. Jövähagyja egyúttal a 8 esetben elnök által kiutalványozott kisebb segélyeket, összesen 28 koronát: ebből 7 korona a *Klingenberg-Lengyel* Johanna alap esedékes kamatja.

11. Titkár jelenti, hogy a következő új tagok felvételi okmányt kaptak, minthogy okmányaik teljesen rendben vannak és az első 8 korona tagdíjat lefizették: *Balassa* József Málcza, *Frommer* Henrik Vas-Simonyi, *Klein* Gyula Lőcse, *Klein* Mór József Simontornya, *Liebermann* Sándor Sárospatak, *Pollák* Jakab Mezőberény, *Schlesinger* Benő Igló és *Weisz* Márk Nemes-Kürth.

12. A választmány a következő új tagokat veszi fel

a) *Neumann* Albert soproni tanítót, 19 éve. utánfizetés kötelezettsége nélkül.
b) *Kemény* Károly nyitrai pereszlenyi tanítót, 38 éves, 52 korona utánfizetés kötelezettsége mellett.

c) *Laufer* Ignác marosludasi tanítót, 22 éve. utánfizetés kötelezettsége nélkül, ha orvosi bizonyítványát utólagosan beküldi.

d) *Fleischer* Fülöp pozsonydiószegi tanítót, 21 éve. utánfizetés kötelezettsége nélkül, ha utólag orvosi bizonyítványt küld be.

e) *Weisz* Miksa, tanítót Budapesten, 21 éve. utánfizetés kötelezettsége nélkül.

f) *Rózsa* Ignác székesfővárosi tanítót, 29 éve. 16 korona utánfizetés kötelezettsége mellett.

g) *Roth* Mór nyitrai rudnói tanítót, 26 éves, utánfizetés kötelezettsége nélkül.

h) *Ungár* Gyula, okl. tanítót, a pesti izr. hitközségnél alkalmazott hitoktatót, 34 éve. 16 korona utánfizetés kötelezettsége mellett.

i) *Sós* Simon lévai tanítót, 20 éves, utánfizetés kötelezettsége nélkül.

A választmány e felvételek kapcsán kimondja, hogy a pótlások összegébe az 1905. évben fizetendő 8 korona tagsági díj nincs beleértve, hogy a pótlásokat alapszabályaink értelmében három év leforgása alatt le kell fizetni, mely ideig az illető tag összes jogai fel vannak függesztve és hogy a felvételi okmányt csak akkor küldjük el, vagyis a felvétel csak akkor válik tényé, ha az újonnan felvett tag legalább 8 koronát már lefizetett.

Egy tanítónak jelentkezését, minthogy felvételét alapszabályainkkal ellenkező feltételekhez köti, a választmány nem vehette figyelembe.

13. A választmány egy rendes tagnak a névsorból való törlését rendeli el, mert az illető lelépett a tanítói pályáról.

Hajnal *Jakab*
egyes. titkár.

Kornfeld *Gyula*
egyes. elnök.

Felhívás.

Az ifjusági iratok kiadásának előkészítésére kiküldött bizottság határozatából felkérjük tisztelt tagtársainkat és olvasóinkat, hogy legyenek segítségünkre annak megállapításában, hogy eddig *mely zsidó szellemű ifjusági iratok jelentek meg magyar nyelven*. E célból felkérjük mindazokat, kik ily ifjusági könyveket ismernek, írják le nekünk az illető könyveknek címlapját é. küldjék be egyesületünk címére (Sip-utca 12)., esetleg levelező-lapon is. Sziveskedjenek a könyv *teljes címét, szerzőjét, kiadási évét és helyét, s a kiadó cég nevét* megírni. Együttal kérjük minden esetben jelezni azt is, hogy az illető könyv birtokukban van-e vagy talán megvan-e az iskola könyvtárában, mert szándékunk az ismeretlenebb könyveket, költségkimelés miatt, amennyiben könnyű szerrel meg nem szerezhethetjük őket, birtokosuktól rövid időre kölcsönkérni, tekintve céljából.

A bizottság nevében

Budapest, 1905. január 17-én.

Bárd Rezső
bizottsági jegyző.

Stern Ábrahám
bizottsági elnök.

Levelezés.

Az Orsz. Izr. Tanító-Egyesületnek.

Budapesten.

Hivatalos tisztelettel értesítjük, hogy megalakult az Orsz. Izr. Tanítóképző Volt Iskolatársainak Egyesülete.

A megalakulás óta csak hetek teltek el é. őszinte örömmel látjuk, hogy azon nemes cél, melyet Egyesületünk zászlójára írtunk, már több mint 100 lelke, tagot hozott közénk.

Mi hát a mi célunk? Önerzetet nem sértő módon segíteni a mi anyaintézetünk növendékeit olyképpen, hogy a nevezett intézet érdemes tanári testülete az anyagi gondoktól legalább részben felszabadított növendékeket a tudás olyan fokával ruházhassa fel, hogy azok kikerülve az életbe, a mostani zsidó tanítóknál még nagyobb jogosabb mértékben, büszkeségei legyenek felekezetiünknek.

És úgy tudjuk, hogy az Orsz. Izr. Tanítóegyesületnek sem egyéb a célja, mint az, hogy a hazai zsidó tanügynek fellendítésére mindazt megtegye, ami egy ily hatalmas kulturtestületnek hatáskörében van.

Midőn mi ezt átérezzük, nem zárkozhatunk el azon kecsesgató reménytől, hogy a nagy történelmi multtal bíró és nagy eredményekkel működő Orsz. Izr. Tanítóegyesület a mi szerény, de biztató fejlődésnek induló Egyesületünket jóakaró pártfogásába részesíti, mert hisz egy a célunk, egy az akaratunk! Mi alkalmat akarunk adni arra, hogy a tanítói pályára készülő zsidó ifjak — levéve róluk azon terhet, mely minket is lenyűgözött, gátolt — alapos készültséggel lépjenek az élet küzdőterére, az Orsz. Izr. Tanítóegyesület pedig tettel, tanáccsal, anyagi és erkölcsi támogatásával segíti, hogy e küzdőtéren sikerrel harcolhassanak.

Mi e közös cél érdekében az Orsz. Izr. Tanítóegyesület felé nyújtjuk támogatást kérő kezünket, és hisszük hogy az a meleg zsidó szív, mely a Tanítóegyesületet összes ténykedéseiben jellemzi, most sem tagadva meg önmagát, testvéri érzélemmel szorítja meg a mienket.

Az Orsz. Izr. Tanítóképző Volt Iskolatársainak Egyesülete 1905. január 11. tartott választmányi gyűlése megbízásából:

Budapesten, 1905. január 20-án.

Rózsa Ignác,
titkár.

Csajági Béla,
elnök.

Folyó évi január hóban tagsági díjat fizettek:

a) Pártoló-tagok.

	kor.		kor.
Chewra Kadisa, Győr ...	10.—	Izr. hitk., Vágújhely ...	10.—
jánosi Engel József, Pécs	10.—	„ orth. iskolaszék, Szombathely	10.—
Glück Tivadar, Bpest ...	10.—	Stat. quo izr. iskolaszék, Vác	10.—
Dr. Herzog Manó, Kaposvár	10.—	Izr. nőegylet, Dunaföldvár...	10.—
Horovitz Adolf, Nagyszombat	10.—	Izr. nőegylet, Nagyszombat	10.—
Izr. hitk., Békés-Csaba	10.—	„ Trsztena	10.—
Jászberény	10.—	„ Zólyom...	10.—
Ujvidék...	10.—	Dr. Klein József, Kassa	10.—

b) Rendes tagok:

	1904-re kor.	hátr. kor.		1904-re kor.	hátr. kor.
Ábrányi Aladár, Bpest	2.—	6.—	Frommer Henrik, Vassimonyi	4.—	—.—
Adler Lázár, Békés...	8.—	—.—	Fuchs Vilmos, Szeged	—.—	12.—
Beregi Nátán, Moór...	6.—	2.—	Gráf Adolf, Érsekújvár ...	—.—	8.—
Barna Jakab, Bpest ...	2.—	6.—	Gold Adolf, Marcali (1905)	8.—	—.—
Barna Jónás, „ ...	8.—	—.—	Glück Mór, Mezőtúr ..	8.—	—.—
Bartók Jakab, Losonc (1905)...	8.—	—.—	Gál Nándor, Szolnok ...	—.—	10.—
Biró Samu, Sopron ...	4.—	6.—	Glücksman Lipót, Sz.-Fehérv.	8.—	—.—
Bérczi Mór, Tata ...	—.—	8.—	Galgóczy Ábrahám, Galgóc	8.—	—.—
Bernhard Mór, Trecsén (1905)	8.—	—.—	Gerő Ignác, Nagyszombat	4.—	4.—
Boros Aladár, Kassa	4.—	—.—	Gere Antal, Ozora ...	8.—	—.—
Brenner Henrik, Nyitra	8.—	—.—	Gellért Mór, Szirák...	8.—	2.—
Brett Mór, H.-Gyarmat	4.—	—.—	Heller A. Lipót, Cabaj	8.—	—.—
Bricht Manó, Hólics...	2.—	6.—	Herczfeld Jakab, Tata	8.—	—.—
Brüll Soma, Sásd	2.—	6.—	Hollós Samuel, Gálszécs ...	4.—	—.—
Buchsbaum Ármin, Pozsony...	4.—	4.—	Herczka Izrael, Vágszered	2.—	2.—
Buchsbaum Lipót, Pápa...	8.—	—.—	Hochenberg Vilmos, Nagybittse	8.—	—.—
Bún Samu, N.-Kanizsa	8.—	—.—	Horovitz Jakab, H.-M.-Vásárh	8.—	—.—
Büchler Samu, Sasvár	4.—	—.—	Horn Lipót, Bát ...	8.—	—.—
Bricht Nándor, Rózsahegy	8.—	—.—	Ifj. Hartmann Sámuel, Bpest...	6.—	—.—
Berger Benő, Pozsony	8.—	—.—	Id. Hartmann Sámuel, Bp.(1905)	8.—	—.—
Blau Henrik, Pápa ...	4.—	4.—	Halász Nátán, Bpest ...	8.—	2.—
Bónis Menyhért, Nyiregyháza	8.—	—.—	Horovitz Hermina, Miskolc	8.—	—.—
Berger Vilmos, Sárbogárd	4.—	4.—	Herczka Henrik, Kürth	8.—	—.—
Baumhorn Ede, Szolnok...	8.—	—.—	Hegyi Ignác, H-Nánás	—.—	10.—
Berger Béla, K.-Szt. Miklós	8.—	—.—	Kellert Lajos, Bpest	8.—	—.—
Blum Salamon, Uj-Verbász	8.—	—.—	Krausz Vilmos Galánta ...	2.—	4.—
Biedermann Adolf, Eger...	8.—	—.—	Kovácsné-Frank Kat., Kisvárd	8.—	—.—
Csajági Béla, Bpest	2.—	2.—	Kohn Simon, Zavar...	8.—	—.—
Csukási Fülöp, Bpest ...	—.—	10.—	Kohn Miksa, Nagykároly ...	6.—	4.—
Donáth Nándor, Bpest ...	2.—	6.—	Kohn Vilmos, Pozsony (1905)	5.—	—.—
Dóri S. Zsigmond, Bpest	4.—	4.—	Kohn Bernát, Zimony (1905) ...	8.—	—.—
Donáth Dávid, Beled (1905) ...	8.—	—.—	Kohn Salamon, Nagyszombat	8.—	—.—
Eckstein Lipót, S-Tarján	2.—	6.—	Kún Lajos, Baja ...	8.—	—.—
Fried Zsigmond, B.-Bánya	—.—	10.—	Kozma Ármin, S-A-Ujhely	—.—	8.—
Fodor Miksa, Vágsellye ...	8.—	—.—	Korányi József, Kis-Pest	8.—	—.—
Friedmann Salamon, Bpest	8.—	—.—	Köves Izsó, Bpest ...	8.—	—.—
Fábián Ferenc, Nyiregyháza...	6.—	2.—	Kállai Izrael, Ada ...	6.—	2.—
Friedmann Márton, Farád	8.—	—.—	Kalmár Dávid, Óbecse	8.—	—.—
Feldmann Samu, Szentés	4.—	4.—	Kellner Ignác, Siklós ...	8.—	—.—
Fejér Lipót, Nagyszécsén	4.—	4.—	Klein Salamon, Temesvár ...	8.—	—.—
Fischer Mór, N-Beeskerek	—.—	20.—	Krámer Simon, Duna-Pentele	8.—	—.—
Fischerné-Klein Etel, Zenta ...	2.—	2.—	Kardos Dávid, Szerencs...	8.—	—.—
Friss Gyula, Hajdusámson	—.—	8.—	Kornstein Ignác, Högyész	2.—	6.—
Flesch Jakab, Tardoskedd	—.—	20.—	Kálmán Etelka, Nagyvárad	8.—	—.—
Fleischmann Izrael, Zsámbék...	8.—	—.—	Krausz Jakab, Bpest (1906)	8.—	—.—
Fischer Sarolta, Bpest	—.—	4.—	Klein Mór József, Simontornya	8.—	—.—
Fejes Adolf, Verebély	—.—	8.—	Knopfler Sándor, S-A-Ujhely	8.—	2.—

	1904-re kor.	hátr. kor.		1904-re kor.	hátr. kor.
Klein Gyula, Szombathely	4.—	4.—	Ságh Alajos, Beregszász	4.—	—.—
Dr. Krausz Sámuel, Bpest	8.—	—.—	Sipos Ignác, Zombor ...	8.—	—.—
Koralek Emil, Bpest	2.—	2.—	Singer Henrik, Budapest	2.—	6
Klein Eliás, Pásztó ...	—.—	8.—	Sasvári Béla, Pécs (1905.)	8.—	—.—
Lehner Lipót, B.-Bánya...	4.—	4.—	Schwarcz Márk, Vác ...	4.—	4.—
Lévai Izor, Bpest ...	8.—	—.—	Schächter Károly, Györsziget	8.—	—.—
Lendvai Fülöp, Kismarton	4.—	—.—	Singer Izrael, S.-A -Ujhely	—.—	5.—
Láng Izidor, Abauj-Szántó	2.—	6.—	Schön József, Budapest	8.—	—.—
Lipkovics Emil, Kassa ...	8.—	—.—	Schichtánz Ármín, Budapest	8.—	—.—
Lengyel Samu, Homonna (1905)	8.—	—.—	Schlesinger Mihály, Omoravica	4.—	—.—
Lerner Vilmos, Erzsébetfalva	8.—	—.—	Schlesinger Benő, Igló	—.—	4.—
Leitersdorfer József, Rózsahegy	8.—	—.—	Schönfeld Arnold, Vác	8.—	—.—
Liebermann Samu, Tokaj	2.—	6.—	Schäffer Dávid, Diószeg ...	6.—	—.—
Ligeti Lakab, Szeged ...	8.—	—.—	Schwarcz M., Bonyhád (1905.)	8.—	—.—
Ladányi Miksa, Budapest	8.—	—.—	Schor Ármín, Pápa ...	2.—	—.—
Ligeti Fülöp, Homonna	—.—	12.—	Schor Ármín, Pápa (1905)	6.—	—.—
Láczér Samu, Cegléd ...	8.—	—.—	Schlesinger Ármín, Miskolc	2.—	4.—
Lipscher Jakab, Zsámbék	8.—	—.—	Schlesinger Ármín, N.-Tétény	2.—	—.—
Löwy Fülöp, Órszállás	4.—	4.—	Schlesinger Salamon, M -Kövesd	—.—	6.—
Mannheim Samu, Dédes...	2.—	6.—	Schwarcz Ignác, Nagy-Léta	4.—	—.—
Meisner Kálmán, Márkusfalva...	—.—	4.—	Spronczi Dávid, Miskolc	8.—	—.—
Magyar Imre, Békés-Csaba ...	8.—	—.—	Spitzer Lipót, B -Bieske...	4.—	—.—
Maislis Rafael, Abauj-Szántó	2.—	—.—	Szántó Ede, Baja ...	8.—	—.—
Mészáros Mór, Vágújhely	8.—	—.—	Szabó Jakab, S.-A -Ujhely	6.—	2.—
Nuszbaum József, Pápa	8.—	—.—	Székely Lajos, Mohács	—.—	16.—
Nyitrai Zsigmond, Jankovác	8.—	—.—	Szigeti Sámuel, Veszprém	8.—	—.—
Neumann Vilmos, Tiszabeő ...	4.—	—.—	Székely Lipót, Makó	6.—	2.—
Neumann Albert, Sopron (1905)	4.—	—.—	Szöllösi Jenő, Budapest...	8.—	—.—
Neu Lipót, Sárvár	6.—	—.—	Székely (Fürst) S., Ujvidék	2.—	4.—
Öesterreicher Miksa, Pozsony	8.—	—.—	Szirtes Miksa, Ujvidék	6.—	—.—
Öesterreicher Mór, Pápa	8.—	—.—	Szücs Samu, Budapest	—.—	8.—
Offenberger Salamon, Moesonok	8.—	—.—	Stricker Simon, Baja	8.—	—.—
Pöllacsek Mór, Stompfa ...	8.—	—.—	Streisinger Sándor, B.-Gyármát	—.—	4.—
Polgár Mór, Trencsén-Teplíc	8.—	—.—	Stadler Miksa, Somorja	8.—	—.—
Popper Lajos, Majthény...	5.—	—.—	Stein Dávid, Rákospalota	—.—	8.—
Politzer Gyula, Enying ...	8.—	—.—	Steinwurtz Ignác, N.-Perkát	2.—	6.—
Reitzer Ignác, Dunaszerdahely	8.—	—.—	Tepli Ármín, Vicsap-Apáthi	4.—	—.—
Reichenthál Adolf, Nagyszombat	2.—	6.—	Tolnai J. Béla, Budapest	4.—	—.—
Róna Lipót, Budapest ...	—.—	8.—	Totisz József, Budapest	8.—	—.—
Rakofszky Dániel, Vág-Szered	4.—	—.—	Vajda Ignác, Budapest	2.—	4.—
Radó Lipót, Aranyos-Maróth	8.—	—.—	Vázsonyi Izidor, Tapolea	8.—	—.—
Rába Albert, Erzsébetfalva	8.—	—.—	Váradai Zsigmond, Budapest	6.—	2.—
Reich Sámuel, Budapest	4.—	—.—	Vajda Géza, Győr ...	2.—	8.—
Révai Miksa, Keszthely ...	8.—	—.—	Vitéz Salamon, Budapest ...	8.—	—.—
Róth Kálmán, Námesztó...	8.—	—.—	Voglhut D., L.-Szt.-Miklós (1905)	8.—	—.—
Rédlich Mór, Boldogasszony	8.—	—.—	Vilhelm József, Tata	8.—	12.—
Reichenthál Ármín, Téth ...	2.—	6.—	Vécsesi Kálmán, Budapest	8.—	—.—
Rausnitz Jakab, Rohonc (1905)	8.—	—.—	id. Weisz Vilmos, Budapest	2.—	6.—
Rotter Salamon, Budapest	8.—	—.—	Weisz Nátán, Lőcse	8.—	—.—
Rónai M. Dávid, Topolya ...	8.—	—.—	Weisz Pinkász, K -Halas	4.—	—.—
Rosenberg S., M.-Szalka (1905.)	4.—	—.—	Dr. Weisz Miksa, Budapest	8.—	—.—
Reimann Mór, N.-Tapolesány	2.—	4.—	Weisz Lipót, Magyarfalu ...	8.—	—.—
Radó Vilmos, Budapest	8.—	—.—	Weinberger E., Tiszadada (1905.)	8.—	—.—
Sebestyén Manó, Budapest	4.—	6.—	Wurmfeld I., Körmend (1905.)	8.—	—.—
Sor Mihály, Budapest	4.—	4.—	Weinberger M., Vásáros-Námény	8.—	—.—
Sugár Mór, Kaposvár	8.—	—.—	Wolf Adolf, Szil ...	8.—	—.—
Sugár Irén, Kaposvár	8.—	—.—	Wittenberg Vilmos, Tata	8.—	—.—
Süsz Ármín, Högyész	8.—	—.—	Züszmann Eliás, Jolsva ...	4.—	—.—

Adományok:

Sasvári Béla, Pécs

230 kor

Léderer Ábrahám adománya a nevét viselő alapítvány
kamatjainak kiegészítésére

— 20.—

Alapító tagsági díj

Sasvári Béla, Pécs, neje Celler Sarolta nevét viselő
alapítvány gyarapítására 20. — kor

Gyűjtés az árva-alap javára:

Reitzer Ignác, Dunaszerdahely évi járulék ...	1.— kor.
Baumhorn Ede, Szolnok gyűjtése leánya eljegyzése alkalmával	3.70
Kohn Bernát, Zimony ...	8.
Izr. hitk. Veszprém, 1904. évi járulék	20.—
Gold Adolf, Marcali	2.—

Gyűjtés az üdülő-telep javára:

Singer és Wolfner Bpest I. részlet ...	50.—
Löwy Fülöp, Orszállás I. részlet	2.—
Vécsei Kálmán, Bpest gyűjtése*)	14.—
Izr. hitk., Zsámbék I. részlet ...	5.—
Döri S. Zsigmond, Bpest I. részlet	2.—
Stern Ábrahám, Bpest I. részlet	5.—
Adler Simon, Bpest I. részlet	2.—
Dr. Zsengeri Sámuel, Bpest I. részlet	2.—
Kalmár Dávid, Óbecse I. részlet	2.—
Anhaltzer Jakab, Nagy-Szent-Miklós I. részlet	2.—
id. Hartmann Sámuel, Bpest I. részlet	2.—
Rausnitz Jakab, Rohonc II. részlet...	2.—
Váradai Zsigmond, Bpest I. részlet	2.—
Ábrányi Aladár, Bpest I. részlet	2.—
Vécsei J. Kálmán, Bpest I. részlet ...	10.—
Eckstein Lipót, Salgótarján gyűjtése 1904. június hó:	
Izr. hitközség, Salgótarján, I. részlet ...	5.—
Buchwalder Zsigmond, Salgótarján, I. részlet	5.—
Chewra Kadisa, Salgótarján, adomány	10.—
Eckstein Lipót, I. részlet	2.—
Dr. Löwinger Rezső adománya	2.—
Weinberger Soma adománya	4.—
Schwarcz Hermann adománya	2.—
Dr. Winter Simon adománya	4.—
Kohn Fülöp adománya ...	4.—
Izr. Nöegylet, Salgótarján, adomány	5.—

Bárca-gyűjtés:

Reitzer Ignác, Dunaszerdahely	3.—
Löwy Fülöp, Orszállás	3.—
Schwarcz Márk, Vác ...	—,64
Schlesinger Benő, Igló	2.80

„Erdős“-féle füzetekért:

Steiner Ignác, Léva	8.—
Lengyel Samu, Homonna	4.—

Helyreigazítás. *Habermann* József eperjesi tagtársunknak a múlt hóban beküldött 8 koronáját tévesen mutattuk ki, mint 1904-re szóló tagdíjat helyesen ebből 4 korona hátr. törlesztés, 4 korona 1904-re szól. — *Schönberger* Soma felsőszelii kartársnak tévesen hátralékképen kimutatott 8 koronája az 1904. évre szól. — *Földes* Lipót bpesti tagtársunknak sajtóhiba folytán rosszul kimutatott 8 koronája szintén 1904-re szól. — *Székely* Adolf eperjesi tagtársunknak tévesen hátralék gyanánt kimutatott 8 koronáját helyesen úgy könyveltük, hogy 6 korona hátralék és 2 korona 1904-re szóló befizetés.

*) Ehhez hozzájárultak Fischer Béla 4 korona, Rosenberg Sándor 2 korona, Schwarcz Gyula 1 korona, Egyesült Takarékos és Hitelszövetkezet 5 korona, Glück Róbert és Imre 2 korona, **összesen 14 korona.**

HIREK ISKOLÁINK ÉLETÉBŐL.

Wechselmann emlékünnepek. Január 27-én volt zsidó számítás szerint két éve annak, hogy a megdicsőült emberbarát, lovag *Wechselmann* Ignác, meghalt. A zsidó tanítóság azon fogadalomhoz híven, melyet az egyesületünk által 1904. év január 31-én tartott emlékünnepeken tett, méltó kegyelettel emlékezett meg az évforduló napján a tanítóság e legnagyobb jóltevőjéről. Az ország minden részéből kaptunk értesítést, hogy tagtársaink iskolai ünnepek keretében, vagy ősi zsidó szokás szerint misnatanulással, emlékműs gyujtással és kaddissal emlékeztek meg lovag *Wechselmann* Ignációl és örök érdemeiről. A választmány utolsó ülésében elnökünk ünnepélyes módon emlékezett meg a megdicsőült emberbarátról és a központi vezetőség is vallási szabványaink szerint tanusította kegyeletét. Legyen e kegyelet el nem apadó forrása és örök tanúsága azon mély hálának, mely minden zsidó tanító szívében kiolthatatlanul él *Wechselmann* Ignác dicső neve és áldásos emléke iránt!

Az orsz. izr. tanítóképző tanári kara elhatározta, hogy segítő intézményeinek erősítésére nagyobb szabású és művészileg magas színvonalon álló hangversenyt rendez. Az intézet tanári kara e hangverseny rendezésével kettős célt kíván elérni. Az intézet segítő intézményei gyarapításán kívül az a cél, hogy a művelt magyar zsidóság körében minél fokozottabb érdeklődést keltsenek az orsz. izr. tanítóképző sorsa iránt. A hangversenyről majd annak idejében beszámolunk.

Alapítvány. E napokban halt meg Ungvárott az ottani hitközség érdemes elnöke, *Stahlberger* Mózes Eleázár, ki végrendeletében vagyonának harmadát, 66000 koronát jótékony célra szentelte. Egyebek között 5000 koronát hagyott egy leányiskola létesítésére és 2000 koronát szegény izr. iskolás fiúk téli ruházatára. Áldás emlékére!

Személyi hír. *Ungár* Gyula volt hajdunánási tanítót, a szabadszállási hitközség megválasztotta felek. iskolája tanítójának.

Pályázat. A gálszécsi hitközség a lemondás folytán megüresedett egyik tanítói állásra pályázatot hirdet. — A hajdunánási hitközség tanítónői állásra hirdet pályázatot.

VEGYESEK.

Zirzen Janka.

Súlyos csapás érte 1904. december 28-án a hazai nőnevelés és tanítónőképzés ügyét *Zirzen Janka* az Erzsébet nőiskola nyugalmazott igazgatójának halálával. Még Eötvös József báró bizta meg az első állami tanítónőképző-intézet szervezésével, s ő oly szerencsés kézzel, annyi tapintattal oldotta meg feladatát, hogy ezen új intézményt, amelyet kezdetben gúny és bizalmatlanság fogadott, csakhamar rokonszenvenné tudta tenni. Az ő nevéhez fűződik továbbá a polgári és felsőbb leányiskolai tanítónőképzés megalapítása, mely intézmény szintén az ő keze alatt jött létre, sőt vezetése mellett megizmosodott és a virágzás tetőfokára emelkedett. Méltán illeti meg tehát *Zirzen* Jankát az a kegyelet, mely sok ezer tanítványa hálás szívéből fakad, s melyhez az egész magyar társadalom is csatlakozik. R.

Bloch Mózes jubileuma. Nagy ovációk tárgya volt január 27-én és 28-án, *Bloch* Mózes, az országos rabbiképző-intézet nagytudományu rektora kilencven éves születése napja alkalmából, kit a tanítványok, tisztelők és barátok méltó módon ki-tüntettek. A Halakha nagymestere, kinek neve a talmudi tudomány terén halhatatlanná lett, akinek főműve, a *שערי תורת התבנות* méltán sorakozik a talmudi tudomány hatalmasainak munkái mellé, ritka szellemi frissességben ülte meg e jelentőségteljes évfordulót. Midőn már mások régóta a nyugalomnak örvendenek, ő még mindig serényen dolgozik tudománya terén, még mindig oktatja a tanítványok egész seregét, amely lebüvölten hallgatja a mester szavát; szuverén birtokosa a rengeteg talmudikus irodalomnak, melybe bámulatos módszerével bevezette a rabbik egész nagy generációját. Az országos rabbiképző tanári testülete nevében *Bacher* Vilmos dr. szép beszédben üdvözölte lakásán a jubilánst, ahová a világ minden részéből érkeztek

az üdvözlő táviratok. Majd a volt tanítványok gratuláltak, nevükben *Krausz Sámuel* dr. képző-intézeti tanár adta át az Emlékkönyvet, melyet tanítványai kiadtak a jubiláns tiszteletére; a vezérlő-bizottság, a pesti izr. hitközség, a chevra kadisa ünnepi szónokai még méltatták Bloch Mózes érdemeit; számos magyar és héber nyelvű feliratban pedig gratulált sok testület. Szombaton, január hó 28 án, a rabbiképző zsinagógájában ünnepi isteni tisztelet volt. A nagykanizsai rabbi, *Neumann Ede* dr. méltatta gyönyörű beszédben tanítója, Bloch Mózes érdemeit, *Lazarus Adolf* főkantor pedig remekelt énekével. A tora elé hívott jubilánssra igen szép *שְׁבַרְךָ מִי*-ot mondott, melyet külön e célra komponált. Este kedélyes bankett egyesítette Bloch tanár társait és tanítványait, melyen a legszebb felköszöntők hangzottak el a jubiláns tiszteletére. Vajha még sokáig megtartaná őt az isteni gondviselés szellemi és testi erejének épségében. W.

A „lovag *Wechselmann Ignác* és neje *Neuschloss Zsófia*“ nevét viselő tanítói nyugdíjsegély alapítványból a kincstári illetékre beszolgáltatott 200,000 koronát a pesti izr. hitközség előjáróságának közbevetett panaszára a közig. bíróság az alapítvány javára visszaitélte.

A hitközségi előjáróság még a mult évben kijelölte azon tanítókat, kiket ezen összeg kamataiból segíyezni óhajt, mely segélyek folyósítását azonban egyelőre hátráltatja több kérdésnek előzetes eldöntése.

Ezen kamatoknak későbbi kiosztása azonban nem gátolja azt, hogy a mult évben már részesített tanítók folyó évi jutaléka február 17-én kiutaltassék.

Az előjegyzésbe vett 19 zsidó és 19 nem zsidó vallásu tanító névsora a következő:

Zsidók: 1. Abelesz Jónás, Vágszered. 2. Almási Albert, Galgóc. 3. Bányai Jakab, Nagybecskerek. 4. Barta Albert, Zalaszentgrót. 5. Braun József, Tisza-Földvár. 6. Brett Mór, B.-Gyarmat (300 K). 7. Décsi József, Érsekujvár. 8. Fischer Ignác, Nyitra. 9. Gold Adolf, Marczali. 10. Ipolyi Ernő, Ujvidék. 11. Korányi József, Kispest. 12. Kramer L. Lajos, N.-Kanizsa. 13. Leitersdorfer József, Rózsahegy. 14. Offenberger Salamon, Mocsonok. 15. Scheiber Márton, Békéscsaba. 16. Schön Adolf, Nagyvárad. 17. Spitzer József, Baja. 18. Stricker Simon, Baja. 19. Süsz Ármin, Hőgyész.

Nem zsidók 1. Bohus Adolf, Német-Lipcese. 2. Botis Demeter, Bázdfalva. 3. Csillag János, Dobrapatak. 4. Dillmann József, Pécs. 5. Fülöp József, Pápakovácsi (300 K). 6. Gajdos János, Plavnicza. 7. Gattinger Márton, Szepes-Olaszi. 8. Hévei István, Győrsziget. 9. Hidegh István, Kiskába. 10. Hrvól Dániel, Gesztes. 11. Karner Mátyás, Német-Szt.-király. 12. Lehóczky Imre, Nádasd. 13. Lukács Ferencz, Tarcsapuszta. 14. Merva János, Kispest. 15. Mózes Imre, Hosszufalu. 16. Péter Sándor, Tófü. 17. Szépudivary József, Ihárosberény. 18. Tyukody Alajos, Szászbréte. 19. Vandrák Vilma, Eperjes.

E hivatalos értesítést illetékes helyről kaptuk. Számos tagtársunknak ez ügyben hozzánk intézett kérdésére a következőket közöljük még mihez tartás végett.

E 38 ujabban részesített tanító közül 36 évi 200 korona segélyt, kettő pedig évi 300 korona segélyt kap. Az illetők az 1904. évre esedékes összeget az 1905. évi összeggel együtt fogják megkapni. E célból semmiféle okmányt, vagy kérvényt sem kell beküldeniök, mert a hitközség előjárósága ez összeget postatakarékpénztári cheque utján fogja címükre megküldeni. Épugy a már mult évben részesült kartársaknak sem kell semmiféle okmányt beküldeniök, — még életigazolványt sem —, mert nekik is cheque utján fogja az előjáróság febr. 17-én a pénzt megküldeni. *Csak ki ujabban lakóhelyét változtatta, új címét jelentse be egy, a pesti izr. előjáróságához intézett levélben.*

Jelenleg egyetlen egy alapítványi hely sincs üresedésben, minden folyamodás, vagy tudakozódás tehát felesleges, egészen hiábavaló fáradság. Az első izben részesültek közül ugyan nyolcan (2 zsidó és 6 nem zsidó) azóta elhaltak, de a segélyt özvegyeik kapják tovább. Az esetleges üresedést a hitközség előjárósága mindig csak *decemberben* konstatálja, amikor is — még *egy* üres hely esetén is — pályázatot ír ki, melyet lapunk természetesen közölni fog. Addig minden tudakozódás hiábavaló.

Hogy az ujabban részesült 38 tanító mikor kapja meg a segélyt, azt most még nem lehet pontosan tudni; akkor, ha a miniszterium az összeget folyósítja, mi azonban soká már nem tarthat.

Az érdem jutalma. A lévai izr. nőegyesület érdemes elnökasszonya nagy kitüntetésben részesült. Felsőkes királyunk Weisz Mórné urnót, született Krausz Johannát, a jótékonyság terén kifejtett tevékenységéért az arany érdemkereszttel tüntette ki. Weisz Mórné a lévai izr. nőegyesületnek már 37 év óta tagja, mely idő alatt a szegénység és nyomor enyhítése körül elévülhetetlen érdemeket szerzett. Elnöksége alatt az egyesület évről-évre gyarapodott úgy tagok, mint vagyon tekintetében. Működése folytán a szegénység és nyomor csaknem eltűnt, mert éber, gondoskodó lelke felkereste a szegényeket és nyomban segílyt nyújtott. Elnöksége alatt a szegény iskolás gyermekek részére egy ingyen tejet adó intézmény létesült, amely intézmény 1904. év október hónapja óta áll fenn és most 34 szegény iskolás gyermeket lát el. A jelenlegi drága esztendőben 30 szegény család között — ugyancsak 1904. október hava óta — 100 kenyér lesz hetenkint szétosztva és havonta a családtagok arányához viszonyítva burgonyával is lesznek ellátva. Adja Isten, hogy e nemesen gondolkodó urnő még számos éven át gyakorolhassa jótékonyságát az éhező és nyomorgó szegénység érdekében.

„Az Orsz. Izr. Tanítóképző“ Volt Iskolatársainak Egyesülete, mely csak hetekkel ezelőtt alakult meg, immár olyan lelkes táborot sorakoztat zászlója alá, hogy bizvást remélhető, hogy ennek a humánus egyesületnek, melynek egyik főcélja: az anyagi gondoktól felszabadítani az anyaintézetnek a megélhetésért küzdő növendékeit és ez által alapját megvetni egy hatalmas és hivatása magaslatán álló zsidó tanítói generáció képzésének, fényes jövője van. Az egyesület agilis vezetői mindent megtesznek arra nézve is, hogy a zsidó társadalomban pártfogó híveket szerezzenek egyesületünknek és ma már beszámolhatnak azon örömdetes tényről, hogy a jótékonyságáról ismert derék urnő, özv. Fleischl Sámuelné, az egyesületnek már eddig 220 koronát adott át azon célból, hogy ezen összeget az ő és az egyesület intencióihoz híven az anyaintézet arra érdemes növendékeinek ossza ki. De a vezetőség megvan arról győződve, hogy ezen egyesület naggyá és sikeres munkára képessé csak akkor válhatik, ha mindazon igen tisztelt kartársak, kik szintén érezték a képezdei kornak tanulásban gátló nyomoruságát, egy szívvel, lélekkel tömörülnek az új egyesület zászlaja alá. Tagok jelentkezhetnek *Rózsa Ignác* titkárnál, VII. Dembinszky-utca 31., III. 23. A csekély 2 korona évi rendes tagsági díj *Erős Jenő* pénztároshoz, VI. Dalnok-utca 10. III. küldhető be.

„Széchenyi István Társaság“ neve alatt új egyesület alakult Budapesten, mely nagyfontosságú célja és hazafias feladata miatt minden jó magyar ember támogatását érdemli meg. Az egyesület, mint mellékcímét az *„Ifjusági egyesületeket támogató országos szövetség“* nevet is viseli; ez a név azonban csak részben mondja meg az egyesület célját. A társaság célja hazánk mindkét nemü ifjuságának oly szellemben való nevelő vezetése, hogy fiainkból és leányainkból a hazát tántoríthatatlanul szerető, kötelességtudó, munkabíró és munkakedvelő, erkölcsben tiszta, hazánk javára kölcsönös szeretetben, türelemben és benső egyetértésben élő férfiak és nők váljanak. Hogy ezt a célt megvalósíthassa, arra törekszik a társaság, hogy a már eddig szervezett és ezután szervezendő ifjusági egyesületeket egyesítse egy középponti szervezetben; terjeszti és fejleszti a volt iskolatársak szövetkezetének ügyét; közreműködik s pedig első sorban anyagi támogatás útján, abban az irányban, hogy az illetékes iskolai főhatóságok által főiskolák, középiskolák és különböző rendű és rangú szakiskolák tanulói részére ifjusági egyesületek alakíttassanak; kiad ifjusági folyóiratokat és könyveket; létesít ifjusági könyvtárakat, a meglévőket pedig gyarapítja; alkot internátusokat főképp a főiskolák székhelyein, amelyek a szülői házat pótolják; végül anyagi és erkölcsi segítségben részesít szegénysorsu tanulókat az ifjusági egyesületek útján, esetleg erre a célra alakuló vállalatokat támogat. A társaság kiterjeszti működését a vidékre is, ami különben céljaiból kifolyólag természetes is. Hogy így sikeresebben működhessék, egyes vidéki városokban fiókegyesületeket létesít, melyek önálló szervezettel bírnak ugyan, de az anyaegyesület vezetőségének alá vannak vetve. Mindezekből látjuk, hogy csak hazafias kötelességét teljesíti az, aki e társaságba, melynek rendes tagsági évi díja csak 4 korona, belép. A belépési szándékot *Mártonffy Mártonnál*, a társaság ügyvezető igazgatójánál, vagy *Benedek Elek* főtitkárnál lehet bejelenteni.

A társaság tisztikara a következő: elnök: báró *Bánffy Dezső* v. b. t. tanácsos. országgyűlési képviselő, alelnök: *Márkus József*, Budapest székesfőváros polgár-

mestere; szakosztály elnökök a) irodalmi szakosztály: *Mártonffy Márton*, miniszter-
oszt. tanácsos, iparokt. főigazgató, egyuttal ügyvezető igazgató; b) társadalmi szak-
osztály: *dr. Bókai Árpád*, m. kir. udvari tanácsos, budapesti egyetemi tanár;
c) gazdasági szakosztály: *Glück Frigyes*, szállodatulajdonos, a Ferencz József-ren;
lovagja; főtitkár: *Benedek Elek*, író; ügyvezető titkár: *dr. Mártonffy Miklós*, ügyvéd.
ügyész: *dr. Szabó József*, ügyvéd főjegyző *Matskássy József*, főreálisk. igazgató;
jegyzők: *Haypál Benő* ev. ref. lelkész, *Hevesi József* szerkesztő, *dr. Leszner Richárd*,
miniszteri fogalmazó, *Szalay Károly*, ev. rev. főgimn. tanár; pénztáros: *Róna Márk*.
az I. m. ált. biztosító társaság osztályfőnöke; ellenőr: *Klein József*, nagykereskedő.
R.

Ifjusági egyletek és könyvtárak. A közoktatásügyi miniszter tudvalevő-
leg nemrégben rendeletet adott ki ifjusági egyletek és könyvtárak szervezéséről. A
cél nemes voltát és nagy hatását belátva, tanfelügyelők és tanítók buzgó munkássá-
got fejtettek ki, hogy a rendelet testet öltjön. Előttünk fekszik ma már az első
statisztika, mely az ifj. egyletek megyénkénti megoszlásáról szól. 400 ilyen egylet
van, melyek megyék szerint a következőképen oszlanak meg: Abauj-Torna 6, Alsó-
Fehér 6, Arad 19, Árva 1, Baranya 9, Bars 6, Bács-Bodrog 3, Bereg 7, Beszterce-
Naszód 10, Bihar 3, Brassó 11, Csanád 4, Csongrád 1, Esztergom 1, Fogaras 2,
Gömör-Kishont 2, Győr 3, Hajdu 3, Háromszék 39, Heves 4, Hont 2, Hunyad 2, Jász-
Nagykun Szolnok 4, Kisküküllő 10, Kolozs 22, Komárom 3, Krassó-Szörény 2, Liptó 1,
Maros-Torda 19, Máramaros 3, Moson 1, Nagy-Küküllő 6, Nógrád 4, Nyitra 11,
Pest-Pilis-Solt-Kiskun 7, (ebből Budapest 2, Kispest 2 és Kecskemét 3), Pozsony 1,
Somogy 4, Sopron 3, Szabolcs 1, Szatmár 18, Szeben 1, Szepes 1, Szilágy 3,
Temes 13, Tolna 7, Torda-Aranyos 16, Torontál 38, Trencsén 6, Turóc 2, Ugocsa 9,
Ung 4, Veszprém 5, Zala 8, Zemplén 6 és Zólyom megye 2. Mint e statisztikából
kitűnik, Háromszék megye vezet s utána következik Torontál és Kolozsmegye. Nyolc
vármegye van még az országban, ahol egyáltalán nincs ifjusági egylet. Ezek: Békés,
Borsod, Csik, Fehér, Sáros, Szolnok-Doboka, Udvarhely és Vas megye. Talán ez a
rideg statisztika ambíciót kelt a tanítóságban, hogy ezek a vármegyék se
maradjanak hátra e nemzeti kulturális munkában. Ez idő szerint még nincs minden
ifjusági egylet mellett könyvtár is, de a miniszter 2000 könyvtárából legközelebb
már jutni fog mindenfelé. Érdekes volna a zsidó felekezeti iskolákkal kapcsolatos
egyletekről, illetve ifjusági könyvtárakról statisztikát csinálni.

Hangverseny A zenekedvelő közönségnek élvezetteljes estét nyújtottak f. hó
20 án a Royal nagytermében megtartott hangversenyükön *Ipolyi Valéria* és *H. Arányi*
Adila kisasszonyok. A fiatal zeneművésznők közül különösen meglepte a hallgatóságot
Ipolyi Valéria, ki nagyszerű technikájával s finom előadásmódjával Beethoven, Chopin,
Szendi s más híres zeneszerzők distingvált műveit adta elő oly kiváló virtuozitással,
melyhez hasonlót ily fiatal művésznőtől alig hallottunk. *Ipolyi Valéria* már több
izben hangversenyezett Geyer Stefi ismert hegedűművésznővel külföldi körútjában,
s most ismét tanujelét adta idealis művészetének. A terem zsúfolásig megtelt előkelő
közönséggel, kik a két művésznőt jól megérdemelt zajos tapsban részesítették. —
Ipolyi Valeria k. a. ujjvidéki kartársunknak, *Ipolyi Ernőnek* leánya.

Hymen. Fiatal tagtársunk, *Ungár Gyula* okl. tanító, a pesti izr. hitközség hitok-
tatója, január hó 8 án vezette oltárhoz *Weinberger Gizella* óvónőt Rákospalotán. —
Érdemes tagtársunknak, *Décsi József* érsekújvári igazgatónak Viktor fia január hó 29-én
esküdött örök hűséget *Ellinger Gizella* kisasszonynak. — Fiatal tagtársunk *Klein Gyula*
okl. tanító, a lőcsei hitközség hitoktatója, eljegyezte *Halas Janka* kisasszonyt
Iglóról, néha *Halas Simon* volt ercsii rabbi leányát. — Gratulálunk.

A nagyapó zenélőórája. Most jelent meg Major J. Gyulának, az orsz. izr.
tanítóképző intézet zenetanárának kilenc, gyermekeknek való zongora-darabja: A nagyapó
zenélő órája cím alatt. Minden egyes darab jellegzetes kis genre-kép, mely a gyermekek
kedélyvilágának teljesen megfelel, és mely technikailag nem haladja túl képességöket.
Dallamos, hálás darabok, melyek előadásokra kiválóan alkalmasak. Az egész ciklus
6 koronáért, az egyes számok 1 koronáért kaphatók az összes könyv- és zenemű-
kereskedésekben.

Első Leánykiházasító-Egyesület m. sz. Gyermekek- és életbiztosító-intézet Budapesten, VI., Teréz-körut 40-42 sz. Alapított 1863. évben. Múlt év december hónapjában 1,500.300 korona értékű biztosító ajánlat nyújtott be és 1,301.600 korona értékű új biztosító kötvény állított ki. Biztosított összegek fejében 100.000 korona 36 fillér fizettetett ki. 1904. január 1-től december 31-ig 21,032.400 korona értékű biztosító ajánlat nyújtott be és 17,381.100 korona értékű új biztosító kötvény állított ki és biztosított összegek fejében 961.754 korona 63 fillér fizettetett ki. Az intézet főnállása óta biztosított összegek fejében 9,265.385 korona 55 fillér fizettetett ki. A felügyelő-bizottság u. m. az előbbi években is, december 31-én tartott ülésében az intézet pénztár- és vagyonaállapotának fővizsgálatát megejtette és megállapította, hogy az intézet vagyona a következő értékekben van elhelyezve és pedig: Intézeti házak beruházási értékben Teréz-körut 40-42. számú épület 825.554 korona 51 fillér, Kerepesi-ut 20. számú épület 663.037 korona 64 fillér, Váci-ut 4. számú épület 614.498 korona 10 fillér. Értékpapírok Magyar koronajáradék 1,900.000 korona. Budapest fővárosi kölcsön 900.000 korona. Záloglevelek 4,050.072 korona. Névérték 6,850.072 korona. Könyv-érték 6,797.146 korona 50 fillér. Kölcsönök kötvényekre 503.477 korona 59 fillér. Takarék és bankbetétek 1,407.689 korona 13 fillér. Hivatalnoki nyugdíjalap-betét 156.642 korona 74 fillér. Pénzkészlet 43.936 korona 81 fillér. Összesen 11,011.982 korona 92 fillér. Ezen intézet a gyermek és életbiztosítás minden nemével foglalkozik a legolcsóbb díjtételek és a legelőnyösebb feltételek mellett.

Weisz Salamon Budapest, Népszínház-utca 25. Ajánlja nagy raktárát üveg, porcellán és lámpa árukban. Épületüveges. Képrámák nagy választékban.

Müller Testvérek, Budapest. Vegyészeti gyár. Tinta, tus és aquarell-festék gyártmányaik a legjobbak.

Dadogást és minden beszédhibát kezesség mellett a legegyszerűbb és legújabb mód szerint sikeresen gyógyít
SOLT LAJOS Budapest, VII, Erzsébet-körut 29
 Orvosi felügyelet személyes vezetésem alatt.

HORÁNSZKY JÁNOS
 állat-präparator és tanszerkészítő
 Budapest, Kossuth Lajos-utca 16.
 Állatok, madarak tömése, valamint iskolák részére mindenféle állat, madár, növény és minden präparatori tanszerek nagy raktáramból legolcsóbban kaphatók.

A Kalapkirály

3, 4, 5 koronás különlegességekben speciálista.
 Kossuth Lajos-utca végén, Eskü-ut (Klotild pal)

Tanító urak figyelmébe!
כשר kokuszsirt szállítunk 5 kilós postadobozban helyben 5.60 koronáért, vagy bárhova bérmentve 6.40 koronáért
REBENWURZL és GRAUSZ Budapest, VI Laudon-utca 3.
 Vidéken lakó tanító urak mellékeresetre tehetnek szert, ha ismerőseik körében megrendeléseket gyűjtenek számunkra. Orthodox **הכשר** kizárólag csak mi adhatunk.

Iskolai könyvtárak
 alapítására vagy kiegészítésére a legmelegebben ajánljuk a **Filléres könyvtár**
50 filléres köteteit.

Elbeszélések, regék, történelmi elbeszélések, mesék, szindarabok gyűjteménye.

Szerkeszti Pósa Lajos.

A „Filléres könyvtár“ köteteit nyugodt lelkiismerettel adhatják a gyermek kezébe, mert valamennyi szigorúan meg van válogatva. A „Filléres könyvtár“ kötetei egyetlen iskolai könyvtárból sem hiányozhatnak, mert nemcsak szórakoztatják a gyermeket, hanem tanítják, nevelik is.

A most megjelent 25 kötettel a gyűjtemény már 200 kötetre szaporodott, ezek jegyzéke minden könyvkereskedésben kapható, de szívesen küldi a „Filléres könyvtár“ kiadója **SINGER és WOLFNER könyvkereskedése is, Budapest, VI., Andrassy-ut 10.**

Pártoljuk a honi ipart!!

Az igaz magyar gazdasszony nem küldi már ruháit külföldre tisztítás és festés végett, mert

Beierl József

műfestő és vegytisztító

Budapest, VI. Király-utca 8.
az udvarban

a legjutányosabban és legpontosabban vegytisztít és fest bármilyen uri és női szövet-, selyem-, bársony- és csipke-ruhát. **Csipke- és szövetfüggönyök tisztítása.** — Vidéki megrendelések gyorsan, pontosan és jutányosan eszközöltek.

Féüzlet:

Budapest, VI. Király-utca 8.
az udvarban.

Gyűjtőtelep:

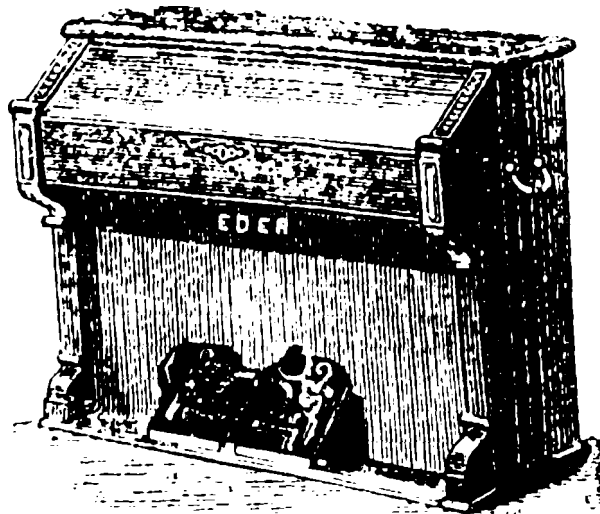
Budapest, VI. Múzeum-körút 31.
Ujpest, Kemény Gusztáv-utca.

Éder Antal Gyula

Budapest,

IV., Váci-utca 28. szám,
a városháztérnél.

Alapítva 1846. Telefon 924.

Bel- és külföldi zongorák, pianó- és harmoniumok nagy raktára

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Budapestre utazók figyelmébe!

Ki akar jól rágni?

Tanárok, tanítók és tanítónők kedvezményben részesülnek.

Lion 189 f. I-ső díj.

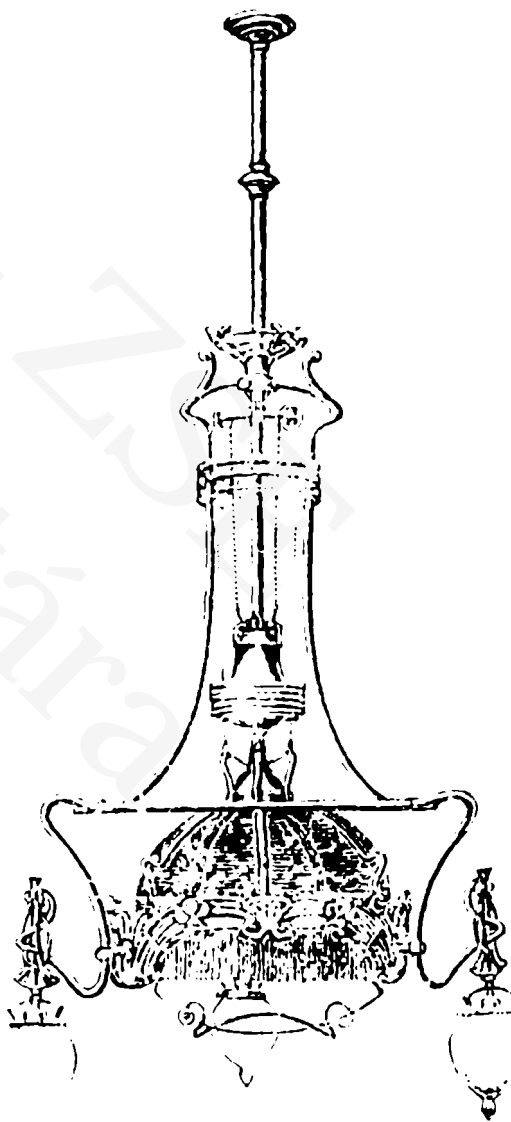

Kiüntelve Grand Prix.

FOGAK 2 frttól és teljes fogsorokat rágásra beilleszt 24 óra alatt jótállással a gyökér eltávolítása nélkül. Eltört és nem jól illő fogsorok javítása 2 óra alatt 1 frttól. Amerikai fogműteremtulajdonos **KOVÁCS I., Gr. Hadik-palota Károly-körút 9. II. em. S.** — Található reggeli 9-től d. u. 6-ig. Vasárnap és ünnepnapokon is.

Magyar Fém- és Lámpaárugyár r. t. Budapest—Kőbánya.

Villamos- és légszesz-csillárok
Petroleum-lámpák
legegyszerűbb kivitelől a legpazarabbig.

Raktárak Budapesten:

II. Fazekas-tér 3-4. szám.

V. Gizella-tér 1. sz.

VI. Teréz-körút és Király-utca sarkán.

VIII. Üllői-ut 2, a Kálvin-tér sarkán.

X. Jászberényi-út.

Vidéken:

Pozsony,

Lörincapu-utca 1.

Kolozsvár,

Wesselényi-utca 20.

Debrecen,

Simonffy-utca.

ELSŐ MAGYAR ACÉLIRÓTOLL-,
TOLLSZÁR- ÉS INDIGÓ MÁSOLÓ PAPIRGYÁR
SCHULER JÓZSEF, BUDAPEST

Gyár: X. Gyömrői-út 61. — Iroda: VI. Dálnok-utca 26.

Gyártmányai: Acélirótollak, tollszárak, iratkapcsok, rajzszegek; indigo- és színes másolópapírosok, fényérzékeny másolópapírosok pozitív és negatív eljáráshoz, rajzmásolópapírosok, olajlapok, cerosin- és viaszpapírosok.